

Crna Gora
Zavod za školstvo

**Godišnji izvještaj o kvalitetu rada
obrazovno-vaspitnih ustanova
2016**

Februar, 2017.

Sadržaj:

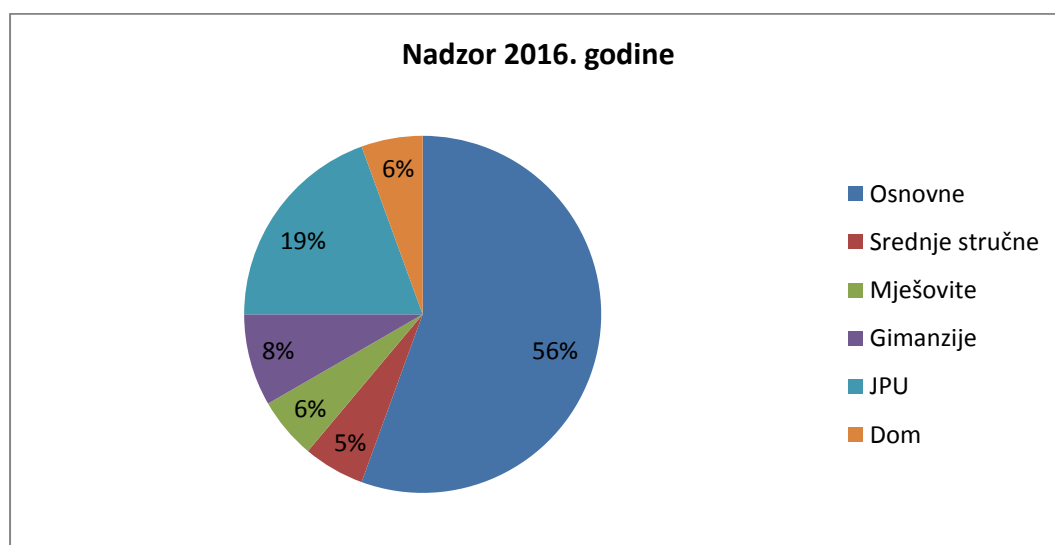
Osnovna statistika.....	4
Evaluirane ključne oblasti.....	4
Pregled postignuća po nivoima obrazovanja.....	5
Spisak ustanova u kojima je realizovan nadzor 2016.....	7
Kvalitet rada osnovnih škola.....	9
1. Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom.....	9
2. Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove.....	11
4. Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima.....	13
5. Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom.....	15
6. Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima.....	16
7. Nastava i učenje.....	17
Kvalitet rada srednjih škola.....	19
1. Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom.....	19
2. Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove.....	21
3. Etos škole/ustanove.....	23
4. Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima/cama.....	24
5. Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom.....	26
6. Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima.....	27
7. Nastava i učenje.....	29
Kvalitet rada predškolskih ustanova.....	33
1. Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom.....	33
2. Etos ustanove.....	35
3. Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada ustanove.....	36
4. Podrška koju ustanova pruža djeci i roditeljima.....	37
5. Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom.....	39
6. Vaspitno – obrazovni rad po područjima aktivnosti.....	41
7. Postignuća znanja i vještina prema obrazovnim standardima.....	42
Kvalitet rada domova učenika.....	43
1. Upravljanje i rukovođenje.....	43
2. Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada.....	44
3. Etos ustanove.....	45
4. Podrška koju ustanova pruža učenicima.....	46
5. Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom.....	46
6. Godišnji program vaspitnog rada, planiranje i realizacija.....	47
7. Postignuća znanja i vještina prema obrazovnim standardima.....	48
Ostale aktivnosti Odsjeka za utvrđivanje kvaliteta.....	49

Realizovan vanredan nadzor.....	49
Unapređenje modela utvrđivanja i obezbjeđivanja kvaliteta.....	49

Osnovna statistika

Odsjek za utvrđivanje kvaliteta Zavoda za školstvo je 2016. godine realizovao kompletno utvrđivanje kvaliteta u 36 obrazovno-vaspitnih ustanova, i to:

- predškolske ustanove – 7
- osnovne škole – 20
- srednje stručne škole – 2
- srednje mješovite škole - 2
- gimnazije – 3
- dom učenika - 2

Tokom 2016. godine nadzornici/ce su posjetili 736 nastavnika/ca, 894 časa, 222 ključne oblasti i napisano je 475 izvještaja.

Evaluirane ključne oblasti

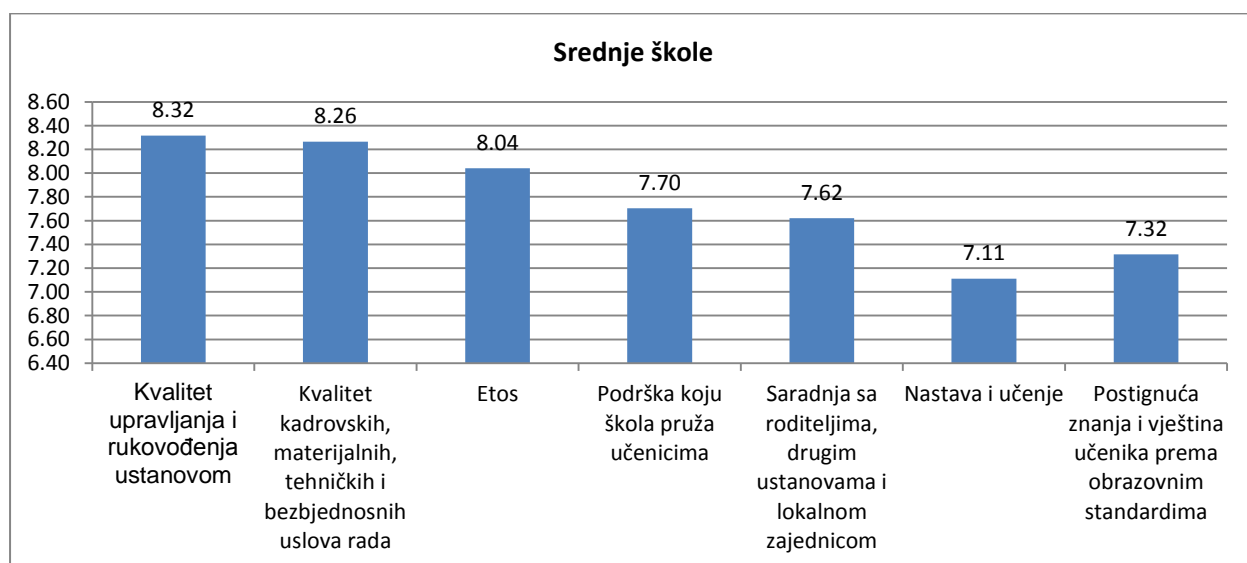
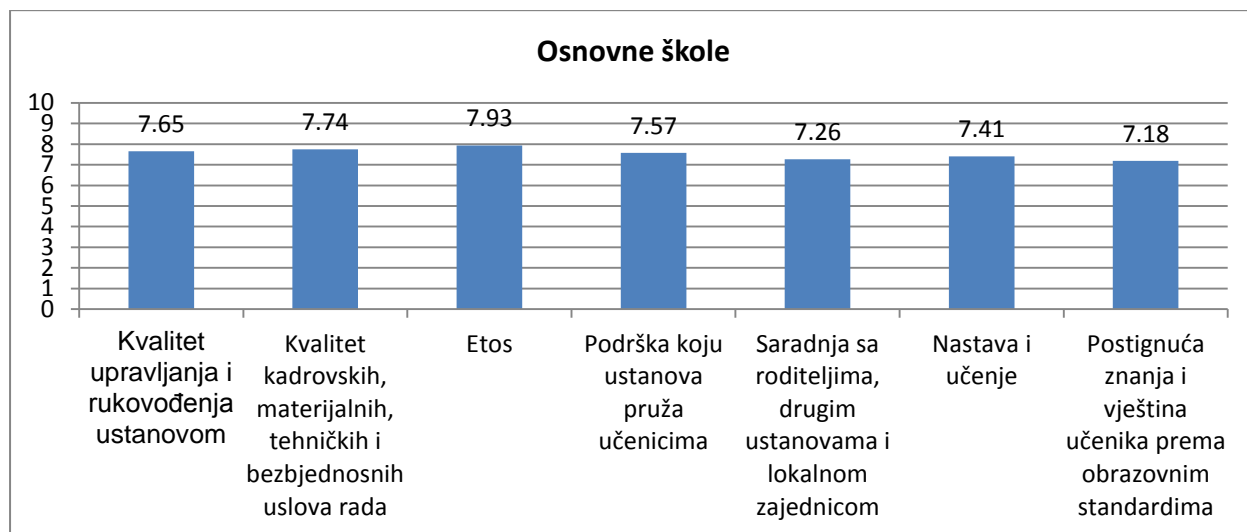
Prema Pravilniku o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitanog rada u ustanovama i Metodologiji za eksternu evaluaciju obrazovno-vaspitanog rada, utvrđivanje kvaliteta se vrši u sedam ključnih oblasti razrađenih po indikatorima kvaliteta: Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom; Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada; Etos ustanove; Podrška koju škola pruža učenicima/cama; Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom; Nastava i učenje (po predmetima); Postignuća znanja i vještina prema obrazovnim standardima.

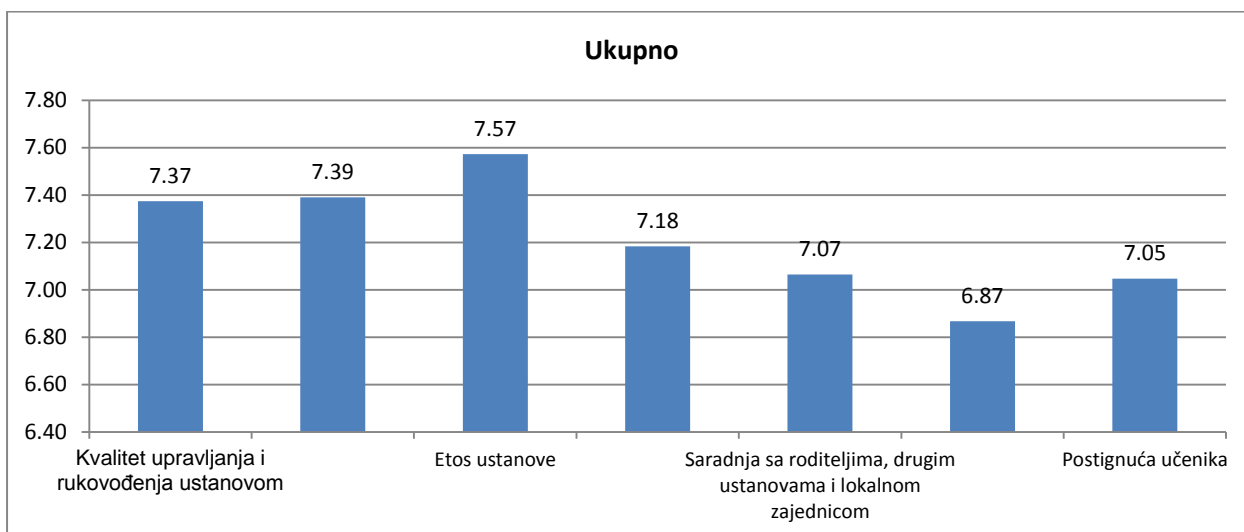
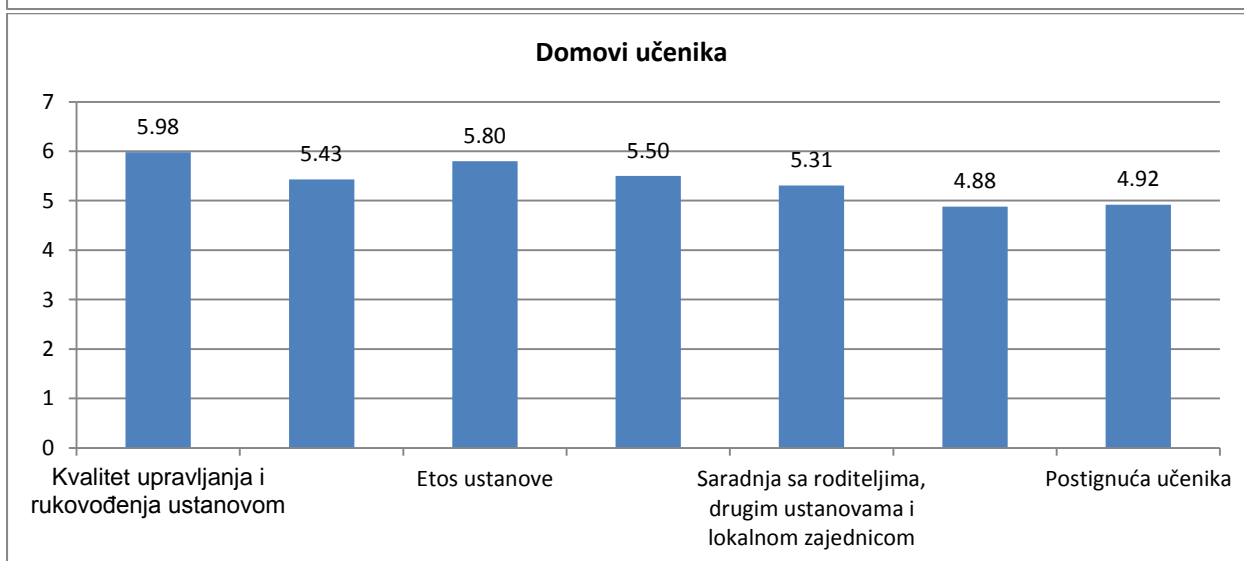
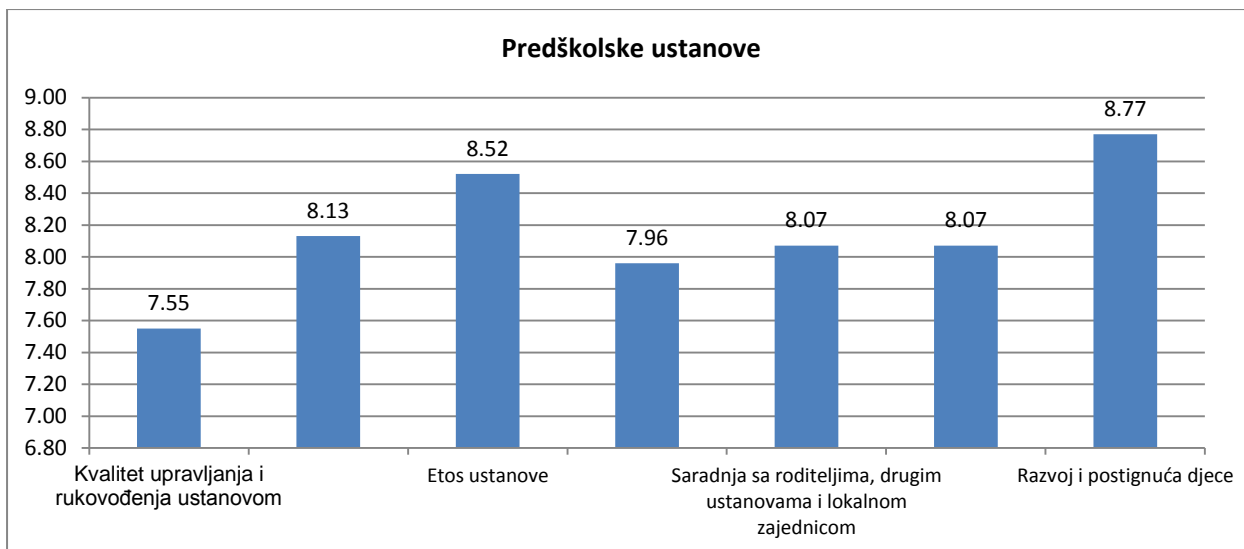
Kvalitet obrazovno-vaspitanih ustanova procjenjuje/ocjenjuje se bodovima koji odgovaraju opisnim ocjenama, tako se indikatori iskazuju opisnim ocjenama na četvorostepenoj skali:

- veoma uspješno, obuhvata 9 i 10 bodova;
- uspješno, obuhvata 8, 7 i 6 bodova;
- zadovoljava, obuhvata 5, 4 i 3 boda;
- ne zadovoljava, obuhvata 2 i 1 bod.

Pregled postignuća po nivoima obrazovanja

Prosječni podaci za sve evaluirane ustanove pokazuju da je najbolje procijenjena ključna oblast Etos, sa prosječnim brojem bodova 7,35, a najslabije Nastava i učenje/vaspitno obrazovni rad 6,87 (za predškolske ustanove i domove učenika).

Spisak ustanova u kojima je realizovan nadzor 2016.

Naziv škole/ustanove	Opština
JPU "Vukosava Ivanović Mašanović"	BAR
JU Dom učenika "Dušan Marović"	BAR
JU OŠ "Dašo Pavičić"	HERCEG NOVI
JU Gimnazija "Niko Rolović"	BAR
JU OŠ "9. maj"	BIJELO POLJE
JU Dom učenika i studenata "Braća Vučinić"	NIKŠIĆ
JPU "Dragan Kovačević"	NIKŠIĆ
JU OŠ "Radoje Čizmović"	NIKŠIĆ
JU OŠ "Mirko Srzentić"	BUDVA
JU OŠ "Dušan Obradović"	ŽABLJAK
JU OŠ "Boško Buha"	PLJEVLJA
JU OŠ "Salko Aljković"	PLJEVLJA
JPU "Irena Radović"	DANILOVGRAD
JU OŠ "Bratstvo-jedinstvo"	ROŽAJE
JU OŠ "Mustafa Pećanin"	ROŽAJE
JPU "Eko bajka"	PLJEVLJA
JU OŠ "Džafer Nikočević"	PLAV
JU Srednja mješovita škola "Bećo Bašić"	PLAV
JPU "Radmila Nedić"	BERANE
JU Gimnazija "Panto Mališić"	BERANE
JU OŠ "Vuk Karadžić"	BERANE
JU Gimnazija "Slobodan Škerović"	PODGORICA
JU OŠ "Vlado Milić"	PODGORICA

JPU "Sestre Radović"	KOLAŠIN
JU OŠ "Radojica Perović"	PODGORICA
JU OŠ "Vladimir Nazor"	PODGORICA
JU OŠ "Pavle Rovinski"	PODGORICA
JU OŠ "Aleksa Đilas Bećo"	MOJKOVAC
JU Srednja mješovita škola "Vuksan Đukić"	MOJKOVAC
JU OŠ "Milan Vuković"	HERCEG NOVI
JU Srednja stručna škola	NIKŠIĆ
JU OŠ "Olga Golović"	NIKŠIĆ
JU OŠ "Srbija"	BAR
JU Srednja stručna škola	BAR
JPU "Solidarnost"	ULCINJ
JU OŠ "Njegoš"	CETINJE

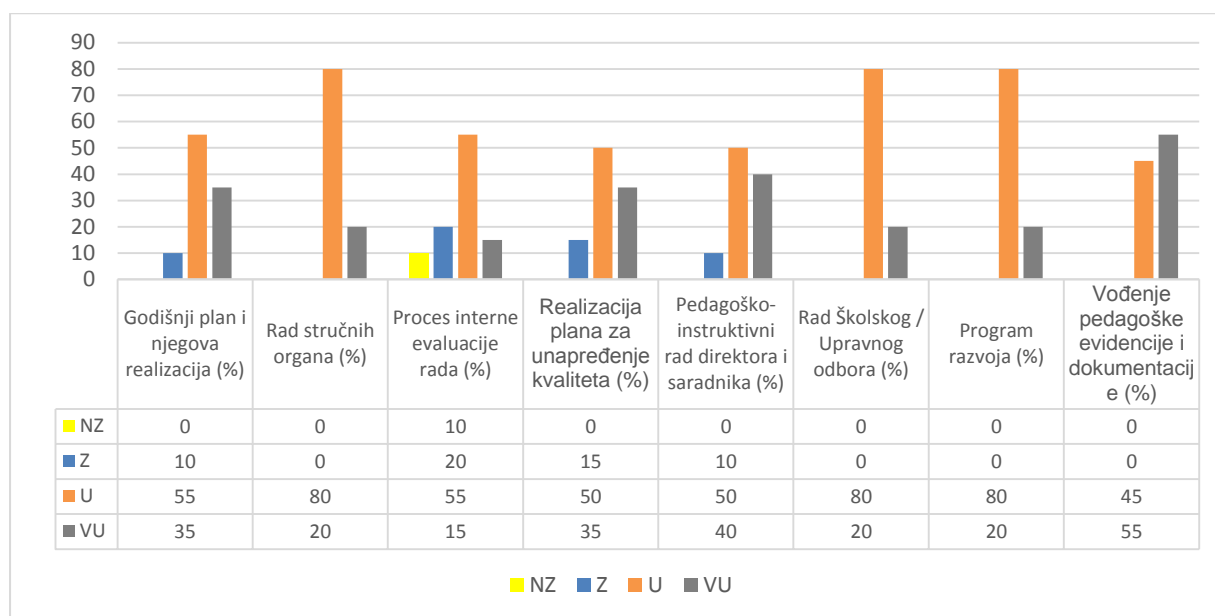

Kvalitet rada osnovnih škola

1. Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom

Kvalitet upravljanja i rukovođenja je zadovoljavajući u 5% škola, uglavnom uspješan u 25%, uspješan u 35% i veoma uspješan u 35% škola.

Najbolju procjenu kvaliteta ima indikator **pedagoško-instruktivni rad direktora** 40% veoma uspješan, 50% uspješan i 10% zadovoljava. Najslabiju procjenu ima indikator **proces interne evaluacije** 15% veoma uspješno, 55% uspješno, 20% zadovoljava i 10% ne zadovoljava.

Prednosti:

- Vođenje pedagoške evidencije i dokumentacije procijenjeno je veoma uspješno u 55% škola, a uspješno u 45% škola. Obrazloženja ukazuju da se pedagoška evidencija i dokumentacija vodi u skladu sa Pravilnikom o obliku i načinu vođenja pedagoške evidencije i sadržini javnih isprava u osnovnoj školi. Nivo uspješnosti ovoga indikatora povećan je u odnosu na prethodne dvije godine.
- Rad školskog odbora, rad stručnih organa i program razvoja procijenjeni su veoma uspješno u 20% škola i uspješno u 80% škola. Nivo uspješnosti je neznatno veći u odnosu na 2014. godinu. Školski odbor razmatra obrazovna i vaspitna postignuća učenika na kraju klasifikacionih perioda. Rad stručnih organa, u većini škola, doprinosi profesionalnom razvoju zaposlenih na nivou škole, što pozitivno utiče na kvalitet nastave/učenja i nivo postignuća učenika. U većini škola razvojni ciljevi su ostvarljivi i mjerljivi.
- Pedagoško – instruktivni rad direktora i saradnika procijenjen je kao veoma uspješan u 40% škola, uspješan u 50% škola i zadovoljavajući u 10% škola. Nivo uspješnosti je porastao u odnosu na 2014. godinu. Direktor i stručni saradnici realizuju pedagoško – instruktivni rad u skladu sa planom i potrebama škole. Povratna informacija o posmatranju i utvrđivanju kvaliteta procesa nastave/učenja je kvalitetna i efektivna u smislu unaprjeđivanja kvaliteta.

- Godišnji plan i njegova realizacija procijenjen je kao veoma uspješan u 35% škola, uspješan u 55% i zadovoljavajući u 10 % škola. Direktor škole organizuje izradu Godišnjeg plana rada uz konsultaciju stručnih saradnika, timova i stručnih organa.
- U aktivnostima većine škola jasno su razrađeni koraci, nosioci aktivnosti i vrijeme realizacije.

Nedostaci:

- U pojedinim godišnjim planovima rada nedostaju bitni elementi:
  - sažet Izvještaj o realizaciji plana u prethodnoj školskoj godini;
  - nijesu date preporuke u pojedinim izvještajima o realizaciji – mjere za unapređivanje;
  - nijesu navedeni prioriteti iz Programa razvoja koji se mogu realizovati u tekućoj školskoj godini i
  - metodologija praćenja i vrednovanja planiranog nije jasno definisana.
- Proces interne evaluacije procijenjen je sa „ne zadovoljava“ u 10% i „zadovoljava“ u 20% škola. U nekim školama nije razvijena praksa kontinuiranog sprovođenja interne evaluacije, a u nekim školama njena realizacija je zanemarena, kao i u toku prethodne dvije školske godine;
- Pojedine škole nemaju formiran Tim za internu evaluaciju niti urađen Plan interne evaluacije;
- Aktivnosti interne evaluacije ne razmatraju se na stručnim organima;
- U 30% škola rad stručnih aktiva na analitičko – istraživačkim poslovima je nedovoljno razvijen;
- U 25% škola Školski odbor nije razmatrao niti usvajao Program razvoja. Na sjednicama nijesu definisani jasni i koncizni zaključci i preporuke bitne za unapređivanje kvaliteta rada u školi;
- Neke škole nemaju urađen Plan za unapređivanje kvaliteta;
- Realizacija Plana za unapređivanje kvaliteta procijenjena je kao zadovoljavajuća u 15% škola. U pojedinim školama plan za unapređivanje kvaliteta nije razmatran na Nastavničkom vijeću. Ne vodi se evidencija o realizovanim aktivnostima.
- U nekim školama pedagoško – instruktivni rad realizuje samo pedagog i Izvještaj o realizaciji pedagoško – instruktivnog rada ne analiziraju stručni organi škole;
- U 35% škola Program razvoja nema jasno definisane ciljeve, nije razmatran i usvojen na Školskom odboru i nedovoljna je usklađenost Godišnjeg plana rada škole sa Programom razvoja. Praćenje i analiza realizacije Programa razvoja svedeni su na minimumu, a u nekim školama zanemareni.

Preporuke:

- Unapređivati kvalitet planiranja i praćenja realizacije školskih aktivnosti koje će obezbijediti kontinuirani razvoj ustanove;
- Formirati Tim za internu evaluaciju, uraditi odgovarajući plan i realizovati aktivnosti u skladu sa Opštim zakonom o obrazovanju;
- Razmatrati na stručnim organima aktivnosti interne evaluacije i druge aktivnosti bitne za unapređivanje kvaliteta procesa nastave/učenja;
- Intenzivirati aktivnosti stručnih aktiva na profesionalnom razvoju na nivou škole, predlaganju i realizaciji mjera za kontinuirano unapređivanje kvaliteta procesa nastave/učenja;
- Raditi Plan za unapređivanje kvaliteta i razmatrati Izvještaj o realizovanim aktivnostima;
- Uskladiti Godišnji plan rada škole sa Programom razvoja. U Programu razvoja jasno definisati ciljeve (kratkoročne, srednjoročne i dugoročne). Pratiti i analizirati realizaciju

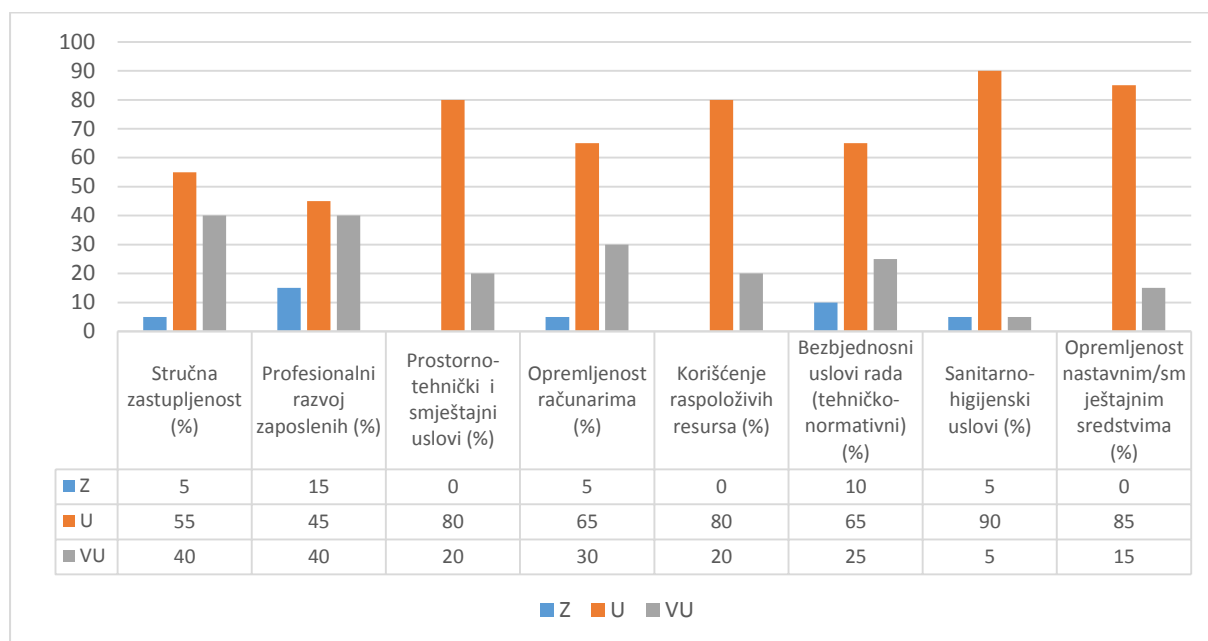
Programa razvoja. Dostaviti Program razvoja Školskom odboru na razmatranje i usvajanje;

- Definirati jasne zaključke i preporuke za unapređivanje kvaliteta rada u školi i
- Izvještaj o realizaciji pedagoško – instruktivnog rada razmatrati na stručnim organima.

2. Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti kreće se od 15% na nivou uglavnom uspješno, 60% na nivou uspješno i 25% veoma uspješno.

Najbolje procijenjen indikator je **stručna zastupljenost**– veoma uspješno 40%, uspješno 55% i zadovoljava 5%, dok je najslabije procijenjeni indikator **sanitarno higijenski uslovi rada** – veoma uspješno 5%, uspješno 90% i zadovoljava 5%.

Prednosti:

- Većina škola ima u potpunosti stručno zastupljenu nastavu;
- Opremljenost većine kabineta i učionica nastavnim sredstvima i didaktičkim materijalima je na potrebnom nivou;
- Većinu posjećenih ustanova karakteriše detaljno razrađen plan profesionalnog razvoja i
- Sve posjećene škole imaju informatičke učionice sa osnovnom pratećom opremom.

Nedostaci:

- Pojedini predmeti nijesu stručno zastupljeni (muzička kultura, likovna kultura i matematika);
- Kod malog broja škola Plan profesionalnog razvoja nastavnika nije sačinjen na osnovu interne i eksterne evaluacije Škole;
- U većini škola školski prostor, nastavna sredstva i oprema nijesu prilagođeni učenicima sa smetnjama u razvoju;
- U većini škola ne postoji Plan korišćenja informatičke učionice za nastavu informatike, kao ni za nastavu drugih predmeta i veliki broj škola nema video nadzor.

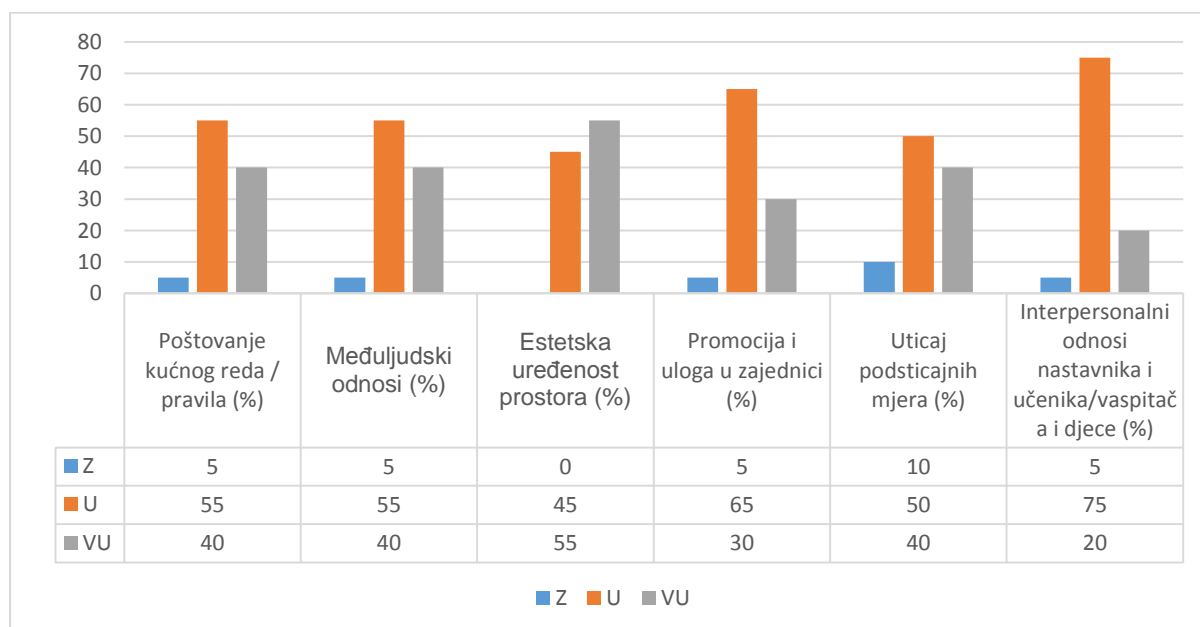
Preporuke:

- Potrebno je stručno zastupiti nastavu;
- Plan profesionalnog razvoja sačiniti na osnovu interne i eksterne evaluacije Škole;
- Potrebno je prilagoditi školski prostor i obezbijediti odgovarajuća nastavna sredstva djeci sa smetnjama u razvoju;
- Napraviti raspored korišćenja informatičke učionice i obezbijediti video nadzor.

3. Etos škole/ustanove

Kada je riječ o Etosu, najveći broj obrazovnih ustanova procijenjen je sa uspješno - 50%, veoma uspješno 35%, uglavnom uspješno 10% i sa zadovoljavanja 5% ustanova.

Najbolje procijenjen indikator je **estetska uređenost prostora**– veoma uspješno 55%, uspješno 45%, zadovoljavanja 0%, dok je najslabije procijenjeni indikator **interpersonalni odnosi nastavnika i učenika** – veoma uspješno 20%, uspješno 75%, zadovoljavanja 5%.

Prednosti:

- U svim posjećenim školama usvojen je i vidno istaknut Pravilnik o kućnom redu, a u najvećem broju škola redovno se prati i evidentira poštovanje pravila utvrđenih kućnim redom;
- U većini škola utvrđeno je da vladaju skladni odnosi u kolektivu, međusobno povjerenje i uvažavanje, bez predrasuda u odnosu na vjersku, nacionalnu i polnu pripadnost i socijalni status. Zaposleni imaju odgovoran i profesionalan odnos prema radnim obavezama, a u školi im je omogućen jednak tretman;
- U većini škola ukupan ambijent prijatno djeluje za boravak i učenje. Posvećuje se velika pažnja estetskom uređenju unutrašnjeg prostora i dvorišta, pri čemu se vodi računa o zadovoljenju estetskih, saznavnih i informativnih kriterijuma;
- U najvećem broju škola gotovo svi učesnici vaspitno-obrazovnog procesa doprinose razvijanju kulturnog identiteta škole.

Nedostaci:

- U pojedinim školama utvrđeno je da postoje elementi koji ukazuju na izvjestan nesklad u interpersonalnim odnosima između nastavnika i učenika;
- Pojedine škole nemaju Pravilnik o nagrađivanju i pohvaljivanju zaposlenih i učenika;
- Ima škola u kojima se Ljetopis ne vodi na odgovarajući način;
- U pojedinim školama samo mali dio školskog prostora u holu opremljen je radovima učenika, a izloženi radovi nijesu tematski i hronološki uređeni.

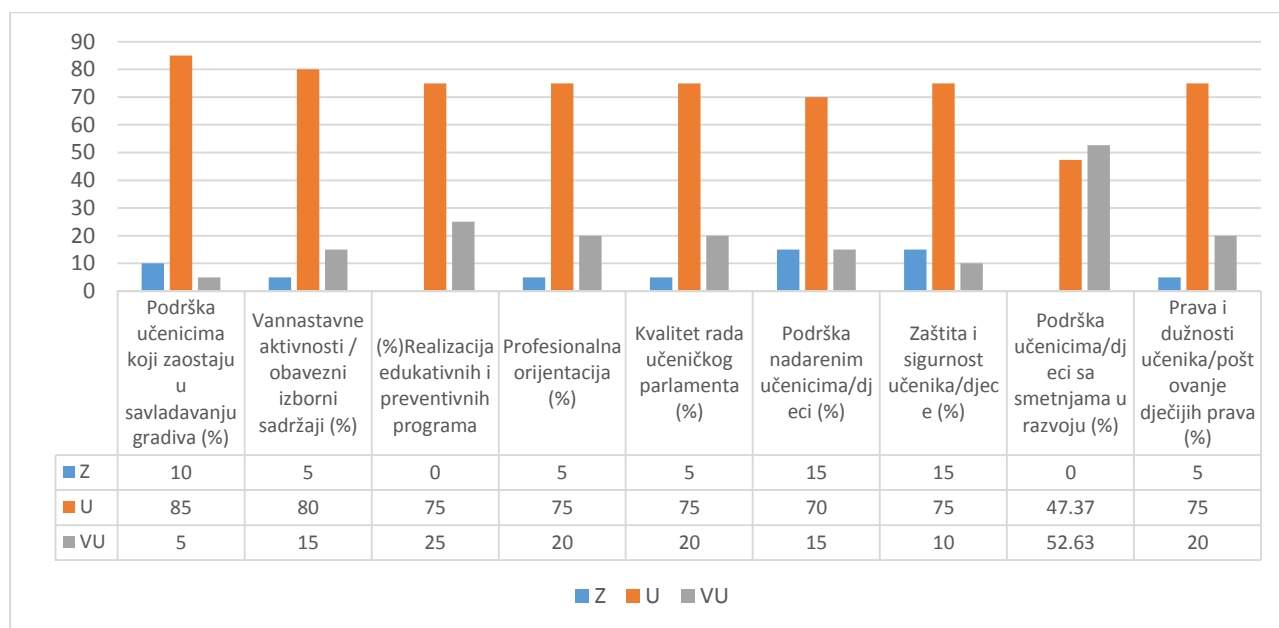
Preporuke:

- Potrebno je da uprava škola kroz samoevaluaciju, dosljedno i kritički, na stručnim organima ispita sve slučajeve nepovjerenja i nepoštovanja nastavnika prema učenicima, kako bi se obezbijedilo okruženje za nastavu i učenje zasnovano na povjerenju i poštovanju ličnosti učenika;
- Donijeti Pravilnik o nagrađivanju i pohvaljivanju zaposlenih i učenika, kako bi se jasno objektivizirali kriterijumi za vrednovanje. Voditi evidenciju o primjeni ovog Pravilnika i pratiti efekte njegove primjene na motivaciju zaposlenih;
- Ljetopis voditi uredno, evidentirati sve važnije aktivnosti tokom nastavne godine i pratiti odgovarajućom foto-dokumentacijom;
- Posvetiti više pažnje uređenju unutrašnjeg prostora škola radovima učenika, povremeno mijenjati postavku učeničkih radova i urediti ih tematski i hronološki.

4. Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima

Podrška koju škola pruža učenicima je procijenjena sa uglavnom uspješno u 20% slučajeva, uspješno 75% i veoma uspješno 5%.

Najbolje procijenjeni indikatori su **podrška učenicima sa smatnjama u razvoju** – veoma uspješno 52,63%, uspješno 47,37%, zadovoljava 0% i **realizacija edukativnih i preventivnih programa** – veoma uspješno 25%, uspješno 75%, zadovoljava 0%, a najslabije **podrška nadarenim učenicima** – veoma uspješno 15%, uspješno 70%, zadovoljava 15% i **zaštita i sigurnost učenika** – veoma uspješno 10%, uspješno 75%, zadovoljava 15%.

Prednosti:

- U većini škola nastavnici su prošli obuku u okviru programa inkluzivnog obrazovanja, a vrši se i savjetodavni rad sa ostalim učenicima u cilju što boljeg prihvatanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama i sprovođenja vršnjačke edukacije. IROP se radi za svakog učenika koji ima Rješenje o usmjeravanju. Napredak u razvijanju znanja, sposobnosti i vještina učenika sa posebnim obrazovnim potrebama predstavlja timski rad nastavnika, roditelja i asistenata. Većina škola ima utvrđen program rada sa djecom sa smetnjama u razvoju, koji sadrži aktivnosti, nosioce i vrijeme realizacije;
- U najvećem broju škola učenici su blagovremeno upoznati sa svojim pravima i obavezama i sa Poveljom UN o pravima djeteta, kroz časove odjeljenskih zajednica i sjednice Učeničkog parlamenta. Podstiču se i podržavaju inicijative i aktivnosti učenika koje se tiču kulturnih i sportskih aktivnosti;
- Mišljenja i prijedlozi odjeljenskih zajednica i Učeničkog parlamenta redovno se evidentiraju i razmatraju na sjednicama stručnih organa škola.

Nedostaci:

- U nekim školama profesionalna orijentacija učenika završnih razreda ne realizuje se u potpunosti na časovima odjeljenske zajednice i samo pojedine teme su uvrštene u Plan rada odjeljenske zajednice završnih razreda. Ne vodi se uredna evidencija o realizaciji Programa profesionalne orijentacije;
- U pojedinim školama ne postoji konkretan plan o edukovanju učenika o štetnosti i opasnosti konzumiranja, alkohola, droge i duvana koji treba da sadrži podatke o vrstama i sadržajima aktivnosti, odgovornim licima i vremenu realizacije;
- U nekim školama evidencija o održanim časovima dopunske nastave nije uredna. Dopunska nastava se organizuje samo iz pojedinih predmeta;
- Mnogi aktivni nijesu uradili program i plan rada sa nadarenim učenicima;
- Neke škole vannastavne aktivnosti prvenstveno organizuju prema sopstvenim mogućnostima, a ne prema željama i interesovanjima učenika;
- Analizom rezultata ankete dolazi se do zaključka da se svi učenici ne osjećaju uvijek sigurno i bezbjedno u pojedinim školama, kao i da postoje slučajevi omalovažavanja, vrijeđanja i zlostavljanja učenika. Loši rezultati ankete su i kada je riječ o konstataciji da se u školama vodi briga o zaštiti učenika od nuđenja ili upotrebe droga, alkohola i drugih opojnih sredstava.

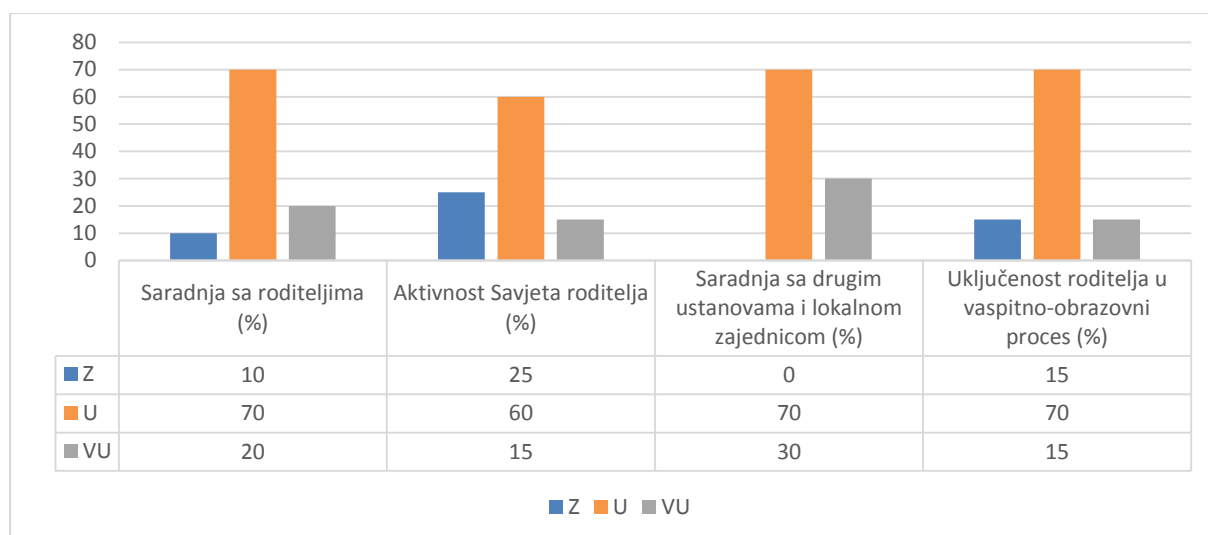
Preporuke:

- Uraditi i realizovati Program i plan profesionalne orijentacije za učenike završnih razreda. Poboljšati informisanost učenika o mogućnostima daljeg školovanja;
- Obogatiti ponudu škola edukativnim programima, prije svega u funkciji prevencije od bolesti zavisnosti i reproduktivnom zdravlju;
- Organizovati dopunsku nastavu iz svih predmeta gdje se za to ukaže potreba, voditi urednu evidenciju o održanim časovima dopunske nastave i analizirati efekte realizacije;
- Za učenike koji sa uspjehom savladavaju nastavno gradivo planirati, održavati časove dodatne nastave, analizirati efekte realizacije i o tome voditi urednu evidenciju;
- Kroz izradu odgovarajućih programa potrebno je da nastavnici u većoj mjeri informišu i motivišu učenike za veće učešće u vannastavnim aktivnostima i izbornim sadržajima;
- Na sjednicama stručnih i rukovodećih organa analizirati pitanje zaštite i sigurnosti učenika, sačiniti i realizovati plan mjera, pratiti efekte.

5. Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom

Opšta procjena kvaliteta oblasti Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom ocijenjena je ocjenom uglavnom uspješno u najvećem broju škola, tj. 9 ili 45%, ocjenom uspješno ocijenjeno je 8 škola ili 40% i veoma uspješno 3 škole ili 15%. Nije bilo škola koje su dobile ocjene zadovoljava i ne zadovoljava.

Najbolje procijenjeni indikator je saradnja škole sa drugim ustanovama– veoma uspješno 30%, uspješno 70%, a najslabije aktivnosti Savjeta roditelja – veoma uspješno 15%, uspješno 60% i zadovoljava 25%.

Prednosti:

- U svim školama roditeljski sastanci se redovno održavaju;
- Sve škole ostvaruju saradnju sa brojnim vaspitno - obrazovnim, kulturnim, zdravstvenim, sportskim i drugim ustanovama.

Nedostaci:

- U većini škola nedostaje prostor za individualne razgovore sa roditeljima;
- Veliki procenat anketiranih roditelja se izjasnio da nije upoznat sa radom Savjeta roditelja;
- Manji broj škola nema razrađen Plan saradnje sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom i
- U većini škola nema organizovanog savjetovanja za roditelje, edukativnih radionica, tribina i sličnih oblika komunikacije.

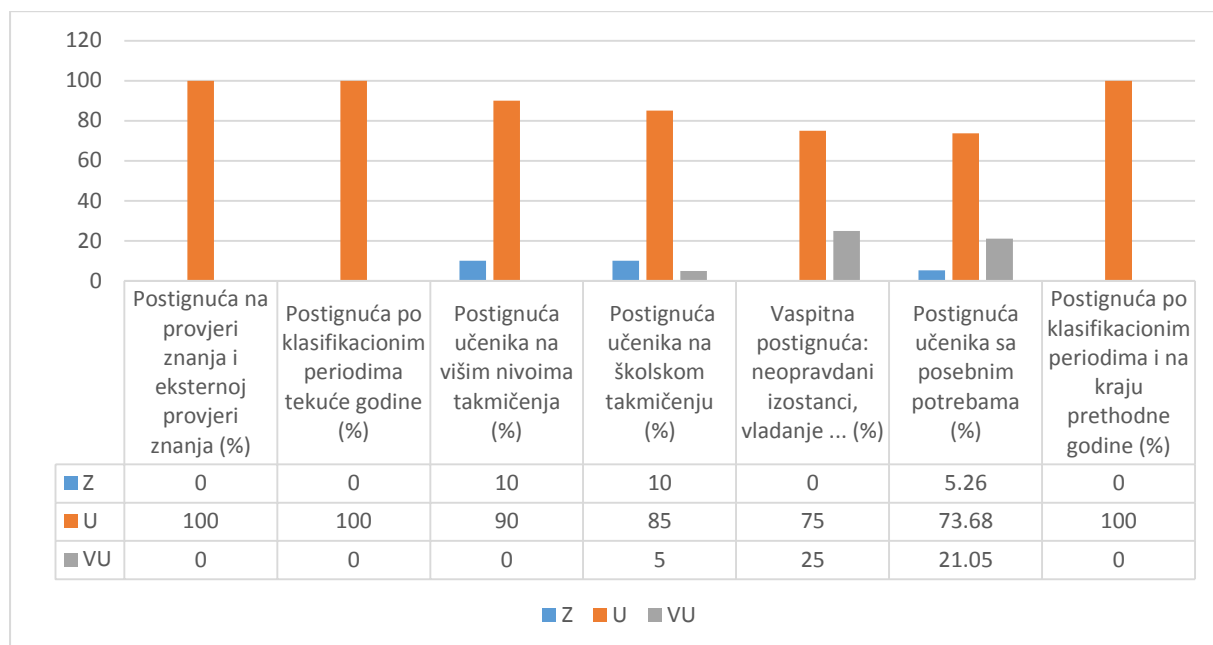
Preporuke:

- Omogućiti uslove za privatnost razgovora nastavnika sa roditeljima;
- Putem roditeljskih sastanaka ili dopisa informisati roditelje o zaključcima i odlukama Savjeta roditelja;
- Izraditi operativno razrađen Plan saradnje sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom i pratiti njegovu realizaciju i
- Neophodno je poboljšati edukaciju roditelja u vezi sa ciljevima i zahtjevima škole.

6. Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima

Postignuća su procijenjena uglavnom uspješnim u 8 škola (40%) i uspješnim u 12 škola (60%). Nije bilo škola koje su dobile ocjenu ne zadovoljava, zadovoljava i veoma uspješno.

Najbolju procjenu kvaliteta ima indikator **vaspitna postignuća** 25% veoma uspješna, 75% uspješna. Najnižu procjenu ima indikator **postignuća učenika na višim nivoima takmičenja** 90% uspješno, 10% zadovoljava.

Prednosti:

- Postignuća na provjeri znanja i eksternoj provjeri znanja procijenjena su kao uspješna u svim školama obuhvaćenim eksternim utvrđivanjem kvaliteta obrazovno – vaspitnog rada. Postignuća odgovaraju ciljevima postavljenim na nacionalnom nivou. Stručni aktivisti analiziraju rezultate na eksterno – internim i eksternim testiranjima;
- Postignuća po klasifikacionim periodima tekuće godine procijenjena su kao uspješna. Srednja ocjena i procenat prelaznosti na nivou škole, po razredima i nastavnim predmetima veća su na četvrtom u odnosu na prethodne klasifikacione periode;
- Postignuća učenika na višim nivoima takmičenja procijenjena su kao uspješna u 90% škola. Postignuća u okviru vannastavnih aktivnosti i iz nastavnih predmeta u okviru kojih su se takmičili redovno se analiziraju, a učenici se na prigodnim svečanostima pohvaljuju i nagrađuju;
- U većini škola redovno se održavaju takmičenja iz većine nastavnih predmeta;
- U cjelini broj izostanaka sa nastave, po učeniku, nije imao negativan uticaj na uspješnost obrazovno – vaspitnog procesa;
- Postignuća učenika sa posebnim potrebama procijenjena su kao veoma uspješna u 21 %, i uspješna u 74 % škola i
- Postignuća po klasifikacionim periodima i na kraju prethodne godine procijenjena su kao uspješna u 100% škola.

Nedostaci:

- Postignuća učenika na školskom takmičenju i postignuća na višim nivoima takmičenja procijenjena su kao zadovoljavajuća u 10% škola;
- Postignuća učenika sa posebnim potrebama procijenjena su kao zadovoljavajuća u 5,26 % škola;
- Analiza postignuća po klasifikacionim periodima svedena su na tabelarne podatke. Analiza postignuća po nastavnim predmetima svedena su na minimum ili zanemarena u pojedinim školama. Nedostaju konkretni prijedlozi za poboljšanje nivoa postignuća. Najslabiji je uspjeh na kraju prvog i trećeg klasifikacionog perioda. Nedostaje analiza uzroka razlike nivoa postignuća po klasifikacionim periodima;
- U znatnom broju škola nedovoljno se radi na razvijanju unutrašnje motivacije učenika za učešće na višim nivoima takmičenja. Relativno mali broj učenika je uključen u dodatnu nastavu, rad sekcija i vannastavnih aktivnosti, posebno u prirodnoj grupi predmeta;
- U pojedinim školama školska takmičenja su organizovana za manji broj nastavnih predmeta, a u većini škola su dominantna takmičenja iz oblasti sporta. Plasman učenika za više nivoe takmičenja je dosta skroman;
- Usporedna analiza obrazovno – vaspitnih postignuća sa prethodnim godinama je u pojedinim školama svedena na minimum, a u većini škola zanemarena.

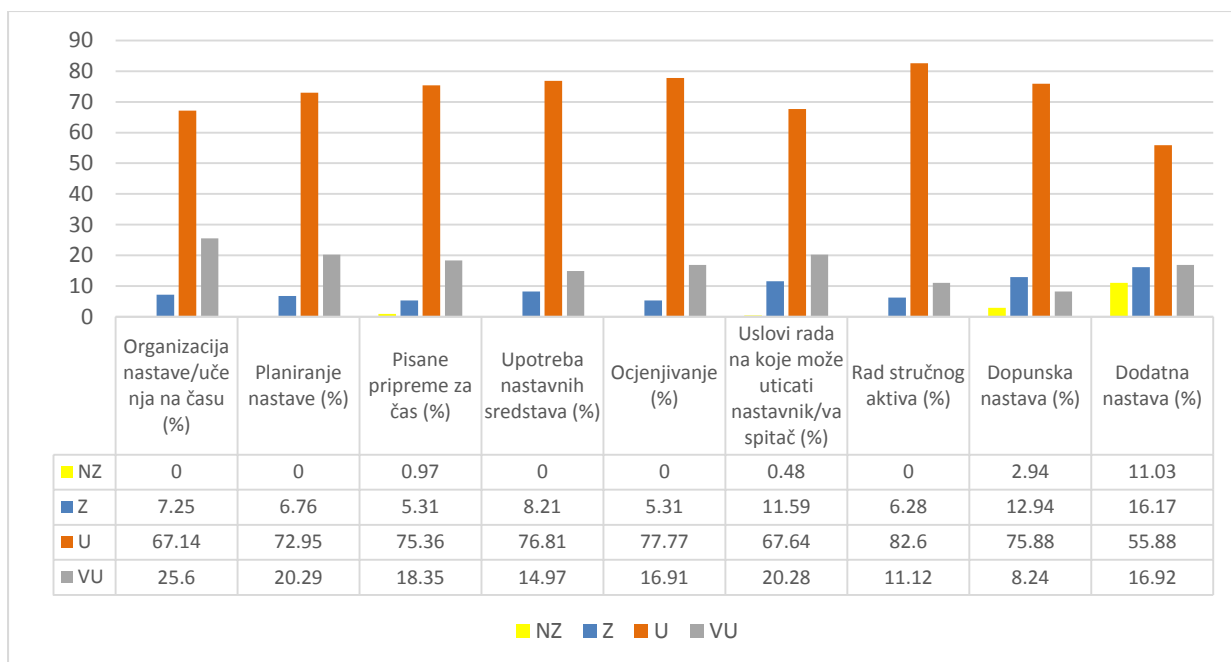
Preporuke:

- Unapređivati kvalitet organizacije školskih takmičenja iz svih nastavnih predmeta i oblasti;
- Razvijati kod učenika unutrašnju motivaciju za učešće u dodatnoj nastavi, radu sekcija i na takmičenjima;
- Analizirati postignuća učenika na takmičenjima, na svim nivoima;
- Analizirati nivo obrazovnih postignuća po nastavnim predmetima i raditi usporednu analizu sa postignućima iz prethodnih godina;
- Analizirati razliku nivoa postignuća po klasifikacionim periodima sa ciljem utvrđivanja uzroka i unaprjeđivanja kvaliteta;
- Unaprjeđivati saradnju nastavnika i roditelja učenika sa posebnim obrazovnim potrebama.

7. Nastava i učenje

U oblasti Nastava i učenje indikatori sa najboljom procjenom su **organizacija nastave i učenja na času i ocjenjivanje** koji su procijenjeni na nivou uspješno, 7,26. To su ujedno i indikatori koji se najdirektnije tiču procesa nastave u školama. Indikator organizacija nastave u 25,60% škola procijenjen je na nivou **veoma uspješno**, a indikator ocjenjivanje u 16,90% škola.

Najniže procjene imaju indikatori **dopunska i dodatna nastava** 5,84, odnosno 5,82 bodova, na nivou **uglavnom uspješno**. Indikator dopunska nastava u 12,94% procijenjen je na nivou **zadovoljava**. Indikator dodatna nastava u 16,17% procijenjen je na nivou **zadovoljava**, a u 11,02% na nivou **ne zadovoljava**. Indikator dodatna nastava u 16,91% škola ima procjenu **veoma uspješno**.

Prednosti:

- Nastava je organizovana u skladu sa metodičkim principima;
- U većini škola nastavni proces karakteriše usklađenost operativnih ciljeva sa aktivnostima učenika;
- Godišnji planovi rada nastavnika urađeni su na osnovu važećih predmetnih programa, uz manje nedostatke u pogledu rasporeda tema i planiranja dijela koji se odnosi na specifičnosti sredine;
- Pisane pripreme za čas su jasno strukturirane i metodičko-didaktički osmišljene;
- U nastavi se koriste odobreni udžbenici, raspoloživa nastavna sredstva u velikom broju škola i didaktički materijal;
- Stručni aktivi rade u skladu sa svojim nadležnostima.

Nedostaci:

- Računari nijesu u dovoljnoj mjeri u funkciji nastave i učenja;
- U manjem broju godišnjih planova rada nastavnika izostavljeni su ili su neprecizno formulisani ciljevi koji se odnose na specifičnosti sredine;
- Kriterijumi ocjenjivanja nijesu usaglašeni na nivou stručnih aktiva;
- U zapisnicima stručnih aktiva nedostaju kvalitativne analize učeničkih postignuća na kraju klasifikacionih perioda;
- Dopunska i dodatna nastava se ne planiraju i realizuju se sa malim brojem časova;
- Školska takmičenja se u jednom dijelu škola ne organizuju za sve predmete, posebno za grupu prirodnih predmeta.

Preporuke:

- Češće upućivati učenike na funkcionalnost znanja i samostalnost u radu;
- Češće stvarati nastavne situacije koje bi u većoj mjeri podstiču misaone aktivnosti učenika;
- Prilikom realizacije nastave, češće primjenjivati aktivno učenje i savremene oblike rada;
- U pripremama nastavnika sadržajnije i konkretnije iskazati didaktička rješenja i relevantne aktivnosti učenika;

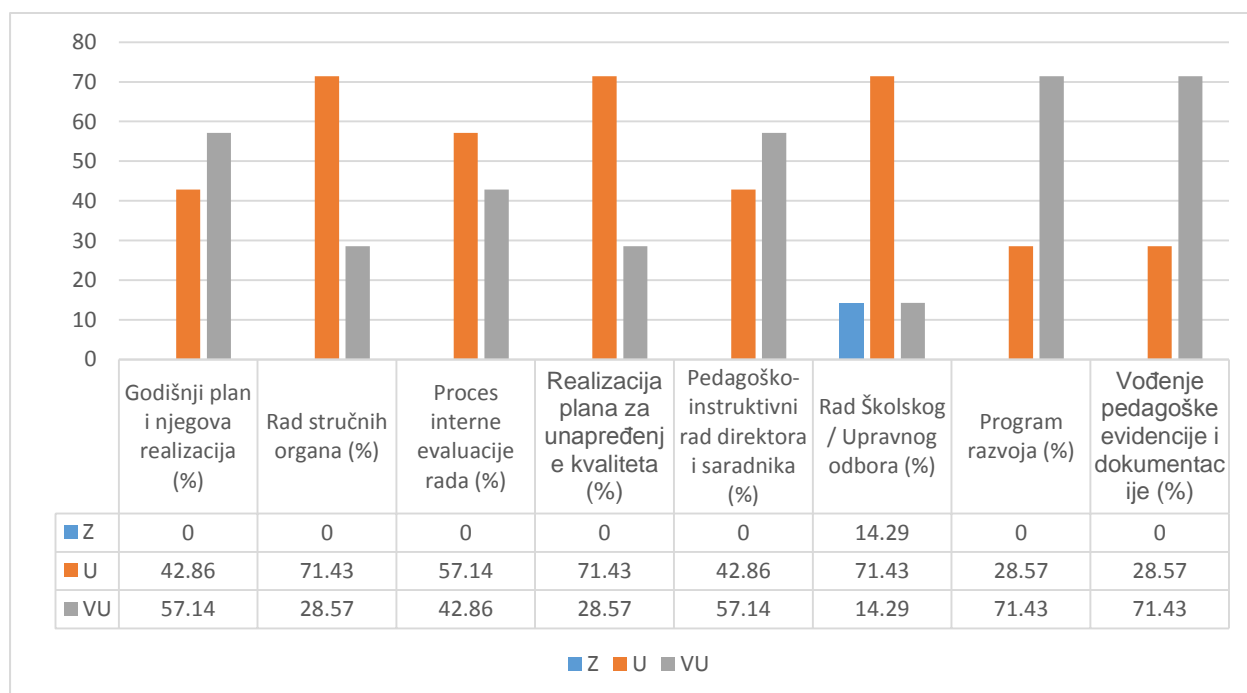
- Edukativnom uređenju učioničkog prostora posvetiti veću pažnju;
- Češće koristiti kompjutere u nastavnom procesu;
- Motivisati učenike za veće uključivanje u dodatnu nastavu;
- Poboljšati motivaciju učenika, organizaciju i realizaciju dopunske nastave i analizirati efekte ovog oblika rada;
- Češće ocjenjivati učenike u toku časa;
- Organizovati školska takmičenja iz svih predmeta.

Kvalitet rada srednjih škola

1. Upravljanje i rukovođenje školom/ustanovom

Kvalitet upravljanja i rukovođenja školom /ustanovom je za 42,85% škola procijenjen na nivou veoma uspješno (3 škole) i 57,15% na nivou uspješno (4 škole). Nijedna škola nije na nivou zadovoljava i ne zadovoljava. Srednja ocjena iznosila je 8,35.

Najbolje procijenjen indikator je Pedagoško-instruktivni rad direktora i saradnika sa 100% na nivou veoma uspješno i uspješno i srednjom ocjenom 9, dok je najslabije procijenjen Rad Školskog / Upravnog odbora sa 71,43% na nivou uspješno, 14,29% na nivou veoma uspješno i 14,29% na nivou zadovoljava. Srednja ocjena iznosila je 7,28. Zanimljivo je da su svi indikatori u svim školama, osim indikatora Rad Školskog / Upravnog odbora u jednoj gimnaziji, ocijenjeni ocjenom veoma uspješno i uspješno.

Prednosti:

- Analizirajući ocjene po indikatorima (ukupno 9), najbolje ocijenjen indikator je Pedagoško-instruktivni rad direktora i saradnika, zatim Vođenje pedagoške dokumentacije i evidencije i Godišnji plan i njegova realizacija.
- Kada je u pitanju indikator Pedagoško-instruktivni rad direktora i saradnika najčešće je afirmativno isticana aktivnost direktora vezana za motivaciju zaposlenih u cilju

usavršavanja i uključivanja u proces profesionalnog razvoja, kao i aktivnosti vezane za unapređenje nastavnog procesa.

- Ocjena indikatora Vođenje pedagoške evidencije i dokumentacije ukazuje na kvalitetno, uredno i blagovremeno vođenje pedagoške evidencije i dokumentacije, u skladu sa zakonskim propisima. Evidencija se većinom vodi u elektronskom obliku. Treba istaći da su neke škole u odnosu na prethodni period unaprijedile kvalitet vođenja pedagoške evidencije i dokumentacije.
- Godišnji plan i programa rada škole direktor radi zajedno sa stručnim saradnicima, koordinirajući rad stručnih organa, komisija, Savjeta roditelja i Školskog odbora. Plan je većinom u korelaciji sa Programom razvoja. Struktura Godišnjeg plana i programa je sveobuhvatna i omogućava jasan pregled rada škole kao i instrumente koji omogućavaju efikasno praćenje planiranih aktivnosti.

Nedostaci:

- Najslabije procijenjen indikator je Rad Školskog / Upravnog odbora. U nekim školama Školski odbor rijetko održava sjednice. Mnoga pitanja iz njegove nadležnosti nijesu razmatrana (izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i programa rada, izvještaj o internoj evaluaciji, program razvoja škole).
- U nekim školama Program razvoja nije razmatran na Školskom odboru i nema dokaza da se sistematično prati njegova realizacija.
- Nedostaje evidencija o praćenju realizacije Plana za unapređenje kvaliteta nakon eksterne evaluacije.
- Planovi rada stručnih aktiva u nekim školama su formalni (nedostaju razmatranja stručnih i metodičkih pitanja, u zapisnicima nijesu eksplicitno navedene mjere za unapređivanje rada).
- Na osnovu zapisnika sa sjednica stručnih organa se vidi da nijesu razmatrani izvještaji o samoevaluaciji i pedagoško instruktivnom radu direktora škole. Stručni organi u nekim školama ne pripremaju Izvještaj o hospitacijama i ne razmatraju ovo pitanje.
- U školama se sistematično ne prati realizacija mjera za poboljšanje na osnovu samoevaluacije.

Preporuke:

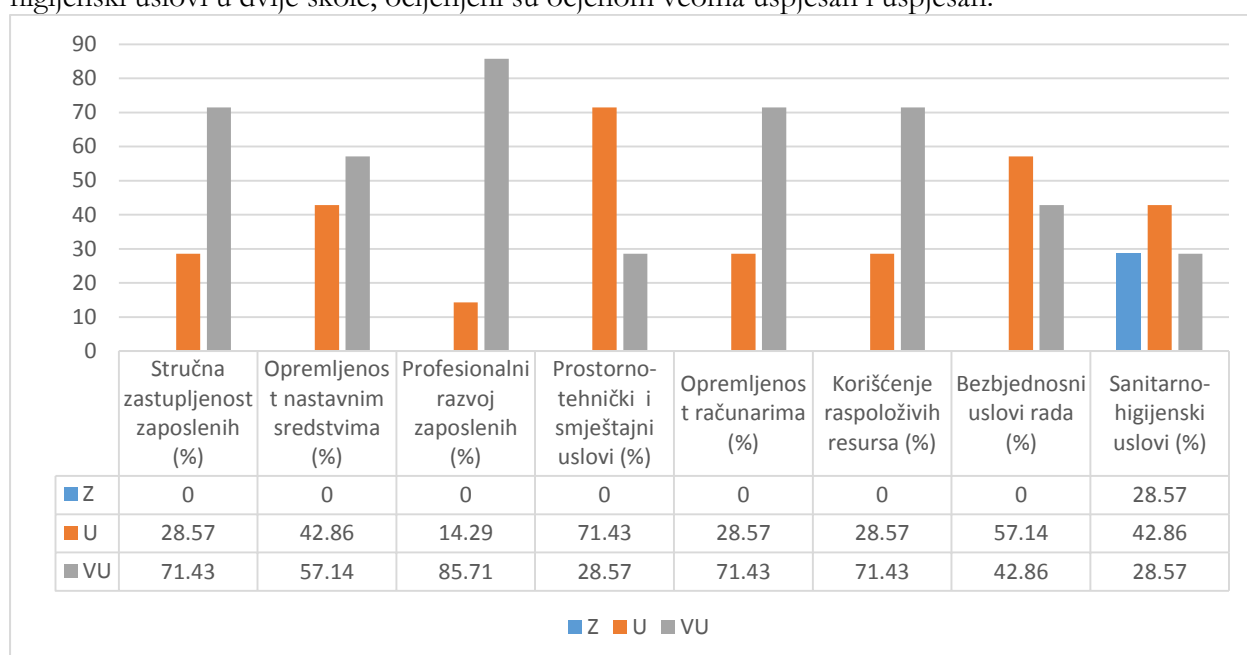
- Obezbijediti da Školski odbor razmatra Izvještaj o samoevaluaciji i Program razvoja kao i pisani (sveobuhvatni) Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana i programa rada, kako bi se obezbijedilo kontinuirano praćenje i realizacija razvojnih ciljeva i unapređenje rada Škole.
- Poboljšati saradnju između rukovodećeg i upravljačkog organa.
- Stručni aktivisti treba da se efikasnije bave postignućima učenika, analiziraju uzroke njihovog neuspjeha, posebno kroz razmatranje socioemocionalne klime u nastavi, u dijelu odnosa nastavnika i učenika, i uticaja tih faktora na postignuća učenika.
- U proces samoevaluacije uključiti i roditelje, kako bi se, na osnovu analize dobila objektivnija slika o Školi, a samim tim unaprijedio kvalitet rada.
- U strukturi Plana za unapređenje kvaliteta obrazovno-vaspitanog rada definisati način praćenja i realizacije planiranih ciljeva, kako bi se na osnovu mjerljivih pokazatelja, na stručnim organima Škole, sistematično pratili efekti preduzetih mjera.
- Obezbijediti da stručni organi razmatraju izvještaje o samoevaluaciji i pedagoško-instruktivnom radu kako bi se u kontinuitetu preduzimale i pratile mjere za osiguranje kvaliteta nastave i učenja.

- Obezbjediti da se pedagoško-instruktivni rad direktora realizuje u skladu sa protokolom za posmatranje časa. Sačiniti izvještaj o hospitacijama koji treba da periodično razmatraju stručni organi škole.

2. Kadrovski, materijalni, tehnički i bezbjednosni uslovi rada škole/ustanove

Opšta procjena kvaliteta za ove oblasti kreće se od 42,85% na nivou veoma uspješno (3 škole), 42,85% na nivou uspješno (3 škole) i 14,30% (1 škola) uglavnom uspješno. Srednja ocjena iznosila je 8,27.

Najbolje procijenjen indikator je Stručna zastupljenost sa 100% na nivou veoma uspješno i uspješno i srednjom ocjenom 9, dok je najslabije procijenjen indikator Sanitarno-higijenski uslovi sa 42,86% na nivou veoma uspješno, 28,57% na nivou uspješno i 28,57% na nivou zadovoljava. Srednja ocjena iznosila je 7,14. Svi indikatori u svim školama, osim indikatora Sanitarno-higijenski uslovi u dvije škole, ocijenjeni su ocjenom veoma uspješno i uspješno.

Prednosti:

- Kvalifikaciona struktura i broj nastavnog kadra u većini škola u skladu je sa propisanim nastavnim planom i programom i Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta.
- Opremljenost nastavnim sredstvima i pomagalicama u tri škole procijenjena je sa veoma uspješno i omogućava ostvarivanje ciljeva predmetnih programa.
- Školska biblioteka u većem broju škola ima kompjutersku obradu podataka i uredno se vodi evidencija o korišćenju knjiga.
- U svim školama urađen je Plan i program profesionalnog razvoja nastavnika i sadrži aktivnosti, ciljne grupe, vrijeme realizacije, odgovorne osobe i indikatore.
- Škole vode sistematičnu evidenciju o učešću nastavnika na seminarima, kongresima, radnim grupama i realizovanim studijskim putovanjima.
- Unutrašnji školski prostor za izvođenje nastave u skladu je sa standardima i važećim propisima za izvođenje predviđenih školskih programa (izuzev u jednoj školi), kao i brojem učenika.
- Opremljenost računarima i pratećom opremom u svim školama je u skladu sa ICT standardima.

- U svim školama (izuzev jedne) učenicima i nastavnicima su na raspolaganju svi resursi škole, posebno informaciona tehnologija, u skladu sa njihovim potrebama i interesovanjima.
- Škole posjeduju neophodnu dokumentaciju (izuzev jedne škole) propisanu Zakonom o bezbjednosnim uslovima rada. Vodi se briga u cilju zaštite i sigurnosti učenika i zaposlenih.
- Higijenski uslovi su na visokom nivou u većem broju škola. Prostorije su čiste i uredne. U većini škola redovno se obavljaju zdravstveni pregledi učenika i zaposlenih.

Nedostaci:

- U nekim školama nedostaje znatan dio učila za realizaciju različitih oblika učeničkog školskog eksperimenta u pojedinim nastavnim predmetima prirodno-naučnih oblasti.
- U pojedinim školama nestručno je zastupljena nastava matematike (6 časova realizuje nastavnik fizike) i engleski jezik u nastavi na albanskom jeziku,
- U jednoj školi sala za fizičko vaspitanje je nefunkcionalna, zastarjela su nastavna sredstva i rekviziti, u lošem su stanju pod i krovna konstrukcija, takođe i higijenski uslovi.
- Jedna od škola ne posjeduju sportske poligone. kao i prostorije koje su namijenjene za vannastavne i druge slobodne aktivnosti učenika.
- Unutrašnji školski prostor u jednoj od škola nije prilagođen potrebama učenika sa smetnjama u razvoju.
- Informatička učionica se uglavnom koristi za nastavu informatike. U nekim školama nije istaknut raspored za korišćenje informatičke učionice za potrebe drugih predmeta.
- Električna i gromobranska instalacija nije u svim školama u skladu sa zakonskim propisima i standardima.
- U svesci dežurstva u nekim školama ne vodi se uredna evidencija o dnevnim događajima koji se odnose na zaštitu i bezbjednost učenika.
- Higijena toaleta, hodnika i učionica, u jednoj školi, ne zadovoljava potrebe učenika (75% roditelja i 74% učenika misli da higijena toaleta, hodnika i učionica ne zadovoljava potrebe učenika).

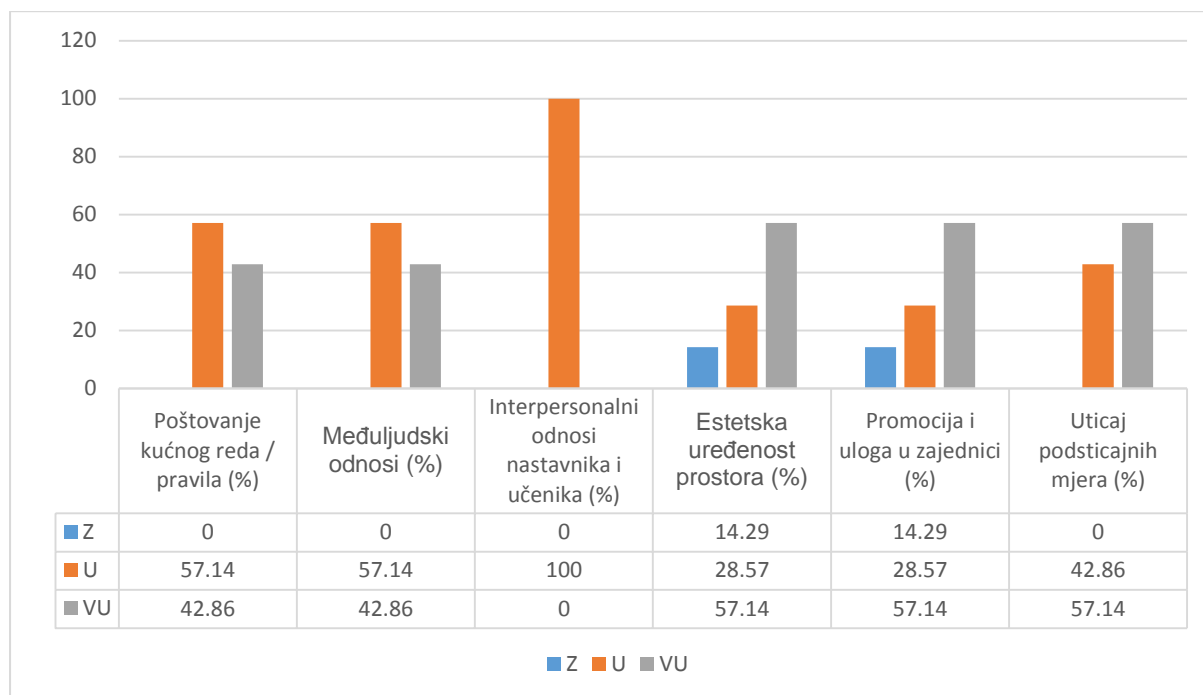
Preporuke:

- Stručno zastupiti nastavu u skladu sa Aktom o sistematizaciji radnih mjesta.
- Poboljšati opremljenost nastavnim sredstvima, u cilju poboljšanja kvaliteta izvođenja nastave.
- Nastojati da se, prema mogućnostima, u jednoj od škola opremi sala potrebnim nastavnim sredstvima i rekvizitima i izvrši neophodna opravka radi poboljšanja uslova rada.
- Prilagoditi unutrašnji prostor Škole učenicima sa fizičkim smetnjama u razvoju.
- Omogućiti nesmetano korišćenje računara i pristup interneta učenicima.
- Obezbijediti pozitivan stručni nalaz za elektro i gromobranske instalacije.
- Redovno voditi evidencija o dnevnim događajima koji se odnose na zaštitu i bezbjednost učenika.
- Redovno realizovati mjere i aktivnosti za obezbjeđivanje sanitarno-higijenskih uslova i zaštite životne sredine.

3. Etos škole/ustanove

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti kreće se od 42,85% na nivou veoma uspješno (3 škole), 42,85% na nivou uspješno (3 škole) i 14,30% (1. škola) uglavnom uspješno. Srednja ocjena iznosila je 8,06.

Najbolje procijenjen indikator je Poštovanje kućnog reda/pravila, Međuljudski odnosi i indikator Uticaj podsticajnih mjera, dok je najslabije procijenjen indikator Estetska uređenost prostora.

Prednosti:

- Poštovanje pravila Kućnog reda redovno se prati putem izvještaja dežurnih nastavnika i pedagoško-psihološke službe, vođenjem Knjige dežurstva, u nekim školama i video-nadzorom. Relativno malom broju učenika izričene su vaspitne mjere, uglavnom zbog neopravdanih izostanaka i tim povodom blagovremeno se preduzimaju odgovarajuće mjere.
- Međuljudski odnosi u većini zasnovani su na poštovanju, uvažavanju, toleranciji i bez predrasuda bilo koje vrste.
- U najvećem broju škola vodi se briga o uređenju i održavanju školskog prostora. Zaposleni i učenici brinu o uređenju enterijera i eksterijera škole, što se ogleda u značajnom broju radova učenika, tematski grupisanim fotografijama sa važnih događaja i istorijata škole, diplomama, peharima učenika i dr.
- U odnosu na prethodni period, neke škole su u saradnji sa učenicima i nastavnicima, stvorile estetski veoma prijatno okruženje za nastavne i vannastavne aktivnosti.
- U jednoj od škola postoji dnevni boravak za učenike koji učenici sami uređuju, kao i Kutak za roditelje.
- Većina škola ima Ljetopis, a poneke i školski sajt, monografiju, školski list, logo. Postignuti rezultati se promovišu u lokalnoj i široj javnosti preko medija, školskog lista i sajta škole. Zaposleni i učenici/ce angažuju se u organizovanju važnih manifestacija i događaja. U elektronskoj formi se čuva bogata video i foto dokumentacija koja svjedoči o brojnim aktivnostima vezanim za život i rad ove Škole.

- Pravilnik o pohvaljivanju i nagrađivanju zaposlenih dosljedno se primjenjuje u jednom broju škola, uz obezbjeđivanje sredstava iz prihoda škole. Plan profesionalnog razvoja na nivou ustanove realizuje se, uglavnom u skladu sa utvrđenom dinamikom,

Nedostaci:

- Zbog nedostatka prostora u većini škola ne postoji posebna prostorija za prijem stranaka i roditelja već se to vrši u kancelarijama uprave Škole, zbornici i u holu ispred službenih prostorija.
- Među anketiranim učenicima (i roditeljima) ima onih koji nisu prepoznali pedagoški stav nastavnika i smatraju da ih nastavnici nedovoljno poštuju i podstiču
- U jednoj od škola evidentirani su slučajevi neodgovarajuće komunikacije između nastavnika i učenika.
- Rezultati pojedinih anketa pokazuju da učenici i roditelji nijesu sasvim zadovoljni kad je u pitanju uređenje i održavanje školskog prostora u nekim školama, kao i da promocija i uloga škole u zajednici nije na zadovoljavajućem nivou,
- U nekim školama izostaju učenički radovi i drugi edukativni materijal, tako da prostor ne djeluje podsticajno na učenike.
- Jednoj od škola nedostaje amblem, monografija, neadekvatno se vodi Ljetopis škole. Nema podataka da su obilježeni neki važni datumi.
- Evidencija o realizaciji Plana profesionalnog razvoja nastavnika u jednoj školi ne vodi se redovno.

Preporuke:

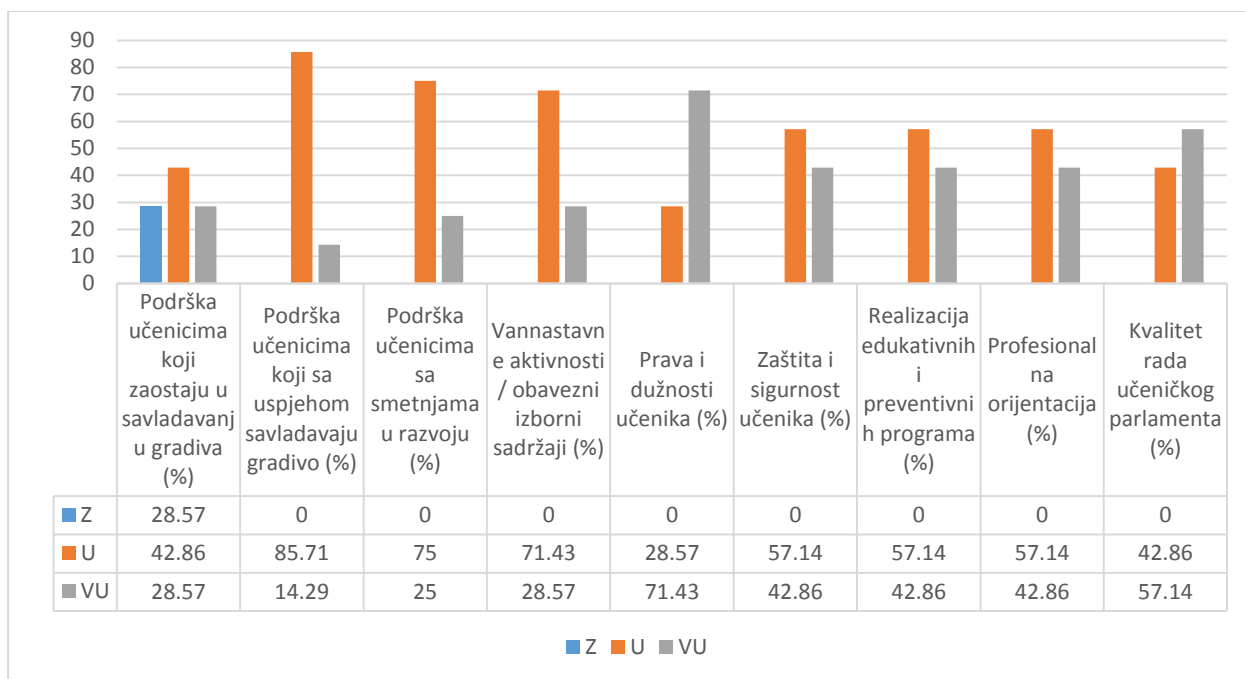
- Razvijati sistem preventivnih mjera u cilju poboljšanja međusobne komunikacije nastavnika i učenika.
- Raditi na estetskom uređenju enterijera i eksterijera škole kroz zajedničke aktivnosti zaposlenih i učenika. Učeničke radove tematski i hronološki grupisati prilikom uređenja prostora.
- Kontinuirano raditi na poboljšanju promocije škole u lokalnoj zajednici
- Realizovati aktivnosti predviđene Planom profesionalnog razvoja nastavnika uz redovno vođenje evidencije.

4. Podrška koju ustanova pruža djeci – učenicima/cama

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti kreće se od 42,86% na nivou veoma uspješno (3 škole), 28,57%, uspješno (2. škole) i 28,57% na nivou uglavnom uspješno (2. škole). Srednja ocjena iznosila je 7,74.

Najbolje procijenjeni indikator je Kvalitet rada učeničkog parlamenta (57,14% veoma uspješan, 42,86% uspješan; srednja ocjena 8,42), dok je najslabije procijenjen indikator Podrška učenicima koji zaostaju u savladavanju nastavnog gradiva (28,57% veoma uspješan, 42,86% uspješan, 28,57% zadovoljava) koji je jedini indikator (dvije škole) ocijenjen ocjenom zadovoljava, dok su svi ostali indikatori ocijenjeni ocjenom uspješan i veoma uspješan.

Prednosti:

- U većini škola dopunska i dodatna nastava se organizuje.
- Učenici se blagovremeno upoznaju sa svojim pravima i dužnostima.
- U većem broju škola radi se na promovisanju odgovornog ponašanja učenika, razvijanju pozitivnih vrijednosti i zdravih stilova života.
- Škole kontinuirano rade na podizanju svijesti o problemima nasilja i njegovoj prevenciji i blagovremeno reaguju na svaki vid nasilja.
- Učenici imaju organizovanu podršku prilikom odlučivanja o daljem školovanju.

Nedostaci:

- U manjem broju škola učenici nijesu upućeni na dopunsku nastavu.
- Dodatna nastava realizuje se, u manjem broju škola, kao priprema učenika za takmičenje.
- Školska takmičenja se ne organizuju iz svih predmeta.
- U nekim školama nedostaju analize stručnih organa o rezultatima podrške koju škola nudi učenicima, kao ni o rezultatima vannastavnih aktivnosti.
- Rezultati pojedinih anketa pokazuju da učenici i roditelji smatraju da u školama postoje slučajevi omalovažavanja, vrijeđanja i zlostavljanja učenika.
- U manjem broju škola nema dokaza o tome kako je učenicima omogućeno da iskažu svoja mišljenja o radu nastavnika i drugim važnim pitanjima vezanim za školu.
- Evidencija o realizovanim edukativnim aktivnostima u jednoj školi vodi se neuredno, kao i evidencija o profesionalnoj orijentaciji učenika.

Preporuke:

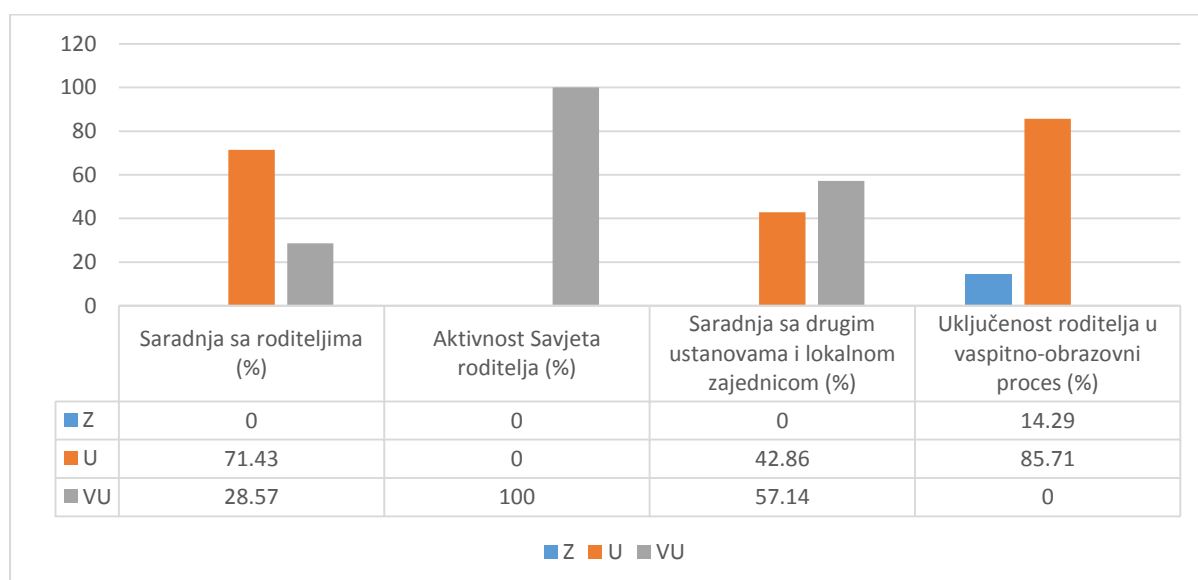
- Na početku nastavne godine uraditi inicijalno testiranje znanja učenika iz svih predmeta te na osnovu dobijenih rezultata planirati dopunsku nastavu onima koji su pokazali manje znanja iz određenih oblasti ili tematskih cjelina od značaja za dalje učenje.
- Ponudu vannastavnih aktivnosti znatno više uskladiti sa interesovanjima učenika.
- Realizovati školska takmičenja.
- Posebnu pažnju posvetiti zaštiti učenika/ca od omalovažavanja i vrijeđanja unutar Škole.

- Nastavnik treba da se odnosi jednako prema svakom učeniku. Omogućiti učenicima da iskažu svoja mišljenja o radu nastavnika i ostalim pitanjima iz života i rada Škole.
- Uredno evidentirati realizovane edukativne aktivnosti, kao i realizovane aktivnosti iz područja profesionalne orijentacije.

5. Saradnja škole sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom sredinom

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti kreće se od 28,57% na nivou veoma uspješno (2. škole), 42,86% na nivou uspješno (3 škole) i 28,57% na nivou uglavnom uspješno (2. škole). Srednja ocjena iznosila je 7,60.

Najbolje procijenjeni indikator je Saradnja škole sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom (57,14% veoma uspješno, 42,86% uspješno), dok je najslabije procijenjen indikator Uključenost roditelja u vaspitno-obrazovni rad (85,71% uspješno, 14,29% zadovoljava) i on jedini indikator (1 škola) koji je ocijenjen ocjenom zadovoljava, dok su svi ostali indikatori ocijenjeni ocjenom uspješno i veoma uspješno.

Prednosti:

- Većina škola ima prostor koji je predviđen za prijem roditelja. Odjeljenjske starješine blagovremeno obavještavaju roditelje o vladanju i postignućima učenika. Roditelji su zadovoljni stepenom saradnje sa školom.
- U većini škola Savjet roditelja je konstituisan u skladu sa zakonom i svoje odluke donosi na osnovu Poslovnika o radu. U sklopu Godišnjeg plana rada naveden je Plan rada Savjeta roditelja sa jasno razrađenom vremenskom dinamikom planiranih aktivnosti.
- Škole imaju Plan saradnje sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom, ostvaruju saradnju sa obrazovnim, kulturnim, zdravstvenim, sportskim i drugim ustanovama. Planiraju se sadržaji koji afirmišu lokalnu sredinu.
- Škole se kroz internu samoevaluaciju bave analizom saradnje sa roditeljima i njihovim uključivanjem u vaspitno-obrazovni proces, analiziraju se efekti saradnje i daju preporuke za njeno unapređenje.

Nedostaci:

- Roditelji nijesu uvijek upoznati sa odlukama i zaključcima Savjeta roditelja, neki roditelji smatraju da škola ne uvažava njihovo mišljenje o bitnim pitanjima.
- U manjem broju škola roditelji smatraju da saradnja porodice i škole nije na potrebnom nivou.
- Neke škole ne organizuje savjetovanja za roditelje, edukativne radionice, tribine i slične oblike komunikacije o aktuelnim pitanjima, već preko individualnih razgovora, roditeljskih sastanaka i Savjeta roditelja podstiču roditelje na saradnju.

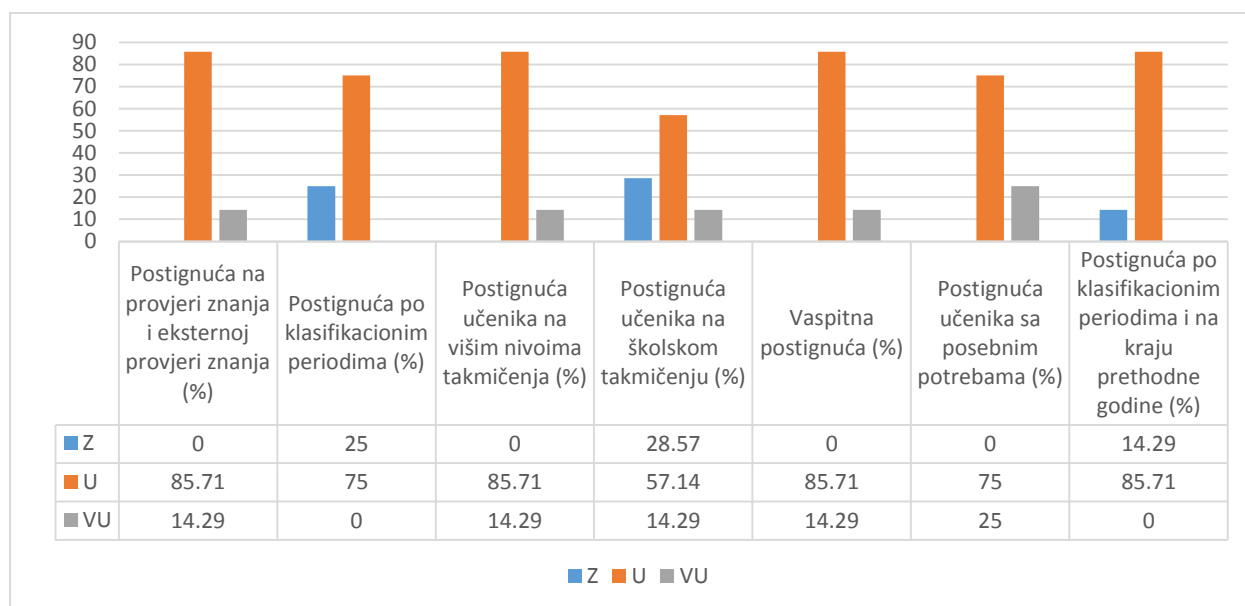
Preporuke:

- Izraditi operativni Plan saradnje sa roditeljima i pratiti njegovu realizaciju.
- Poboljšati informisanost roditelja o aktivnostima Savjeta roditelja, kao i o bitnim pitanjima života i rada škole.
- U Plan i program rada Savjeta roditelja uvrstiti način i nosioce realizacije planiranih aktivnosti.
- Raditi na unapređenju saradnje porodice i škole.
- Analizirati uključenost roditelja u obrazovno-vaspitni proces, sačiniti plan mjera za unapređenje ovog segmenta i pratiti efekte.
- Raditi na organizovanju savjetovanja i tribina u cilju motivisanja roditelja da više učestvuju u obrazovno-vaspitnom procesu i o tome voditi urednu evidenciju.

6. Postignuća znanja i vještina učenika/učenica prema obrazovnim standardima

Opšta procjena kvaliteta ove oblasti kreće se od 71,42% na nivou uspješno (5 škola) i 28,58% (2 škole) uglavnom uspješno. Srednja ocjena iznosila je 7,38.

Najbolje procijenjeni indikator je Postignuća učenika sa posebnim potrebama (25% veoma uspješan, 75% uspješan), dok je najslabije procijenjen indikator Postignuća po klasifikacionim periodima tekuće godine (75% uspješan, 25% zadovoljava). U jednoj školi ocjenom zadovoljava ocijenjeni su indikatori: Postignuća po klasifikacionim periodima tekuće godine, Postignuća učenika na školskom takmičenju i Postignućima po klasifikacionim periodima na kraju prethodne godine, dok su svi ostali indikatori ocijenjeni ocjenom uspješan i veoma uspješan.

Prednosti:

- U većini škola učenici postižu uspješne rezultate na eksternom dijelu maturalnih, stručnih i završnih ispita. Uspjeh učenika u većini škola nema značajnih odstupanja od nacionalnog prosjeka, kao i od ocjena na kraju školske godine. Većina škola prati, analizira i uredno evidentira postignuća učenika u sveskama Nastavničkog vijeća, sveskama stručnih aktiva i odjeljenjskim knjigama.
- Ima predmeta iz kojih je na klasifikacionim periodima srednja ocjena veća od 4,00, a mali je broj predmeta i odjeljenja iz kojih je srednja ocjena ispod 2,00.
- Pojedine škole učestvuju na višim nivoima takmičenja (državni i međunarodni nivo), naročito u vannastavnim aktivnostima, gdje njihovi učenici ostvaruju solidne rezultate.
- U pojedinim školama Školska takmičenja se redovno organizuju iz većine nastavnih predmeta, kao i iz dijela vannastavnih aktivnosti.
- Škole redovno prate i analiziraju izostanke učenika. Broj izostanaka je prihvatljiv i ne utiče negativno na kvalitet nastavno-vaspitnog procesa.
- U većini škola izrečen je mali broj vaspitnih mjera. Disciplinski prestupi učenika su rijetki, a većina izrečenih vaspitnih mjera i umanjena ocjena iz vladanja učenika posljedica su izostajanja sa nastave.
- Škole redovno pohvaljuju i nagrađuju učenike za odličan uspjeh, primjerno vladanje i za postignute rezultate na višim nivoima takmičenja.
- Učenici/ce sa posebnim potrebama (ukupno 5) napreduju u skladu sa postavljenim ciljevima u individualnim razvojnim obrazovnim planovima (IROP). O postignućima ovih učenika vodi se redovna evidencija i prosljeđuje Timu za inkluziju i stručnim organima Škole.
- Opšti uspjeh, procenat prelaznosti i srednja ocjena na kraju školske godine većine škola su na nivou uspješan.
- Znatan je broj učenika dobitnika diplome "Luča".
- Na popravni ispit je upućen mali broj učenika, koji su uspješno položili.

Nedostaci :

- U nekim školama postoje znatna odstupanja uspjeha učenika u školi u odnosu na državni nivo.
- U nekim školama nedostaje kvalitetna analiza postignutih rezultata po predmetima na eksternoj i eksterno-internoj provjeri znanja, nijesu razmatrani razlozi disproporcije u rezultatima. Na stručnim organima ne upoređuje se kriterijum internog ocjenjivanja sa rezultatima na eksternoj provjeri. Na osnovu analize, ne izrađuju se odgovarajući akcioni planovi u cilju poboljšanja postignuća učenika.
- **Najslabiji uspjeh učenika se postiže na prvom i trećem klasifikacionom periodu. Zabrinjavajući je podatak da je u nekim školama procenat prelaznosti ispod 25%, da je u jednoj školi 289 učenika (75% učenika) imalo nedovoljan uspjeh, da veliki broj učenika ima 6 i više nedovoljnih ocjena. U IV razredu procenat prelaznosti iznosio je samo 15,85%.**
- U stručnim školama iz određenog broja opšteobrazovnih predmeta, u zavisnosti od odjeljenja i razreda, u prvom klasifikacionom period prosječna ocjena je ispod 2,00.
- Analize postignuća učenika po klasifikacionim periodima na stručnim organima uglavnom se svode na tabelarne podatke – prosječne ocjene po razredima, ne uvijek i po predmetima. Ne razmatraju se razlozi znatnih razlika u nivoima postignuća po klasifikacionim periodima, kao i po predmetima. Ne predlažu se konkretne mjere za poboljšanje postignuća.

- U nekim školama školska takmičenja u znanju se ne organizuju ili se realizuju samo iz sportskih disciplina.
- Velika razlika u procentima prelaznosti po klasifikacionim periodima u odnosu na kraj školske godine.
- U jednoj od škola procenat prelaznosti za prva tri klasifikaciona perioda izuzetno je nizak (kreće se od 24,51% do 30,10%), da bi se u IV klasifikacionom periodu znatno povećao (80,58%), što ukazuje na neophodnost kvalitetnije analize postignuća učenika i kriterijuma ocjenjivanja učenika po klasifikacionim periodima.
- U sveskama zapisnika stručnih aktiva zapaža se formalan pristup analizi kroz tabelarne prikaze postignuća bez adekvatnih zaključaka i mjera za poboljšanje,
- Rezultati pojedinih anketa pokazuju da veliki broj učenika i njihovih roditelja smatra da ocjenjivanje učenika nije pravedno.

Preporuke:

- Vršiti konkretnu kvalitativnu analizu postignuća na provjeri znanja. Analizirati uzroke disproporcije postignuća učenika na eksterno-internoj provjeri znanja i na nivou Škole. Analizirati na stručnim organima kriterijume internog ocjenjivanja u odnosu na eksterne rezultate i znanja i donijeti relevantne zaključke i raditi akcione planove za poboljšanje nivoa postignuća učenika.
- Nakon svakog klasifikacionog perioda, cjelovito analizirati uspjeh učenika po razredima i predmetima (analiza procenta prelaznosti i prosječne ocjene) i o tome voditi evidenciju.
- Na stručnim organima razmatrati razloge znatnih razlika u nivoima postignuća po klasifikacionim periodima, sa posebnim osvrtom na uzroke boljih postignuća na kraju školske godine u odnosu na prethodne periode, kao i analizirati nizak nivo obrazovnih postignuća iz pojedinih predmeta i preduzeti mjere i aktivnosti za njihovo poboljšanje.
- Ocjenjivanje učenika treba da bude kontinuirano i sistematski po tačno utvrđenim kriterijumima. Učenicima i njihovim roditeljima obezbijediti blagovremenu povratnu informaciju u cilju pravovremenog djelovanja.
- Organizovati školska takmičenja iz više nastavnih predmeta i vannastavnih aktivnosti i više motivisati i pripremati učenike za učešće na takmičenjima. Razvijati kod učenika unutrašnju motivaciju za samostalno sticanje dodatnih znanja i vještina za učešće na višim nivoima takmičenjima.
- Pojačanim pedagoškim radom poboljšati vaspitno postignuće učenika.

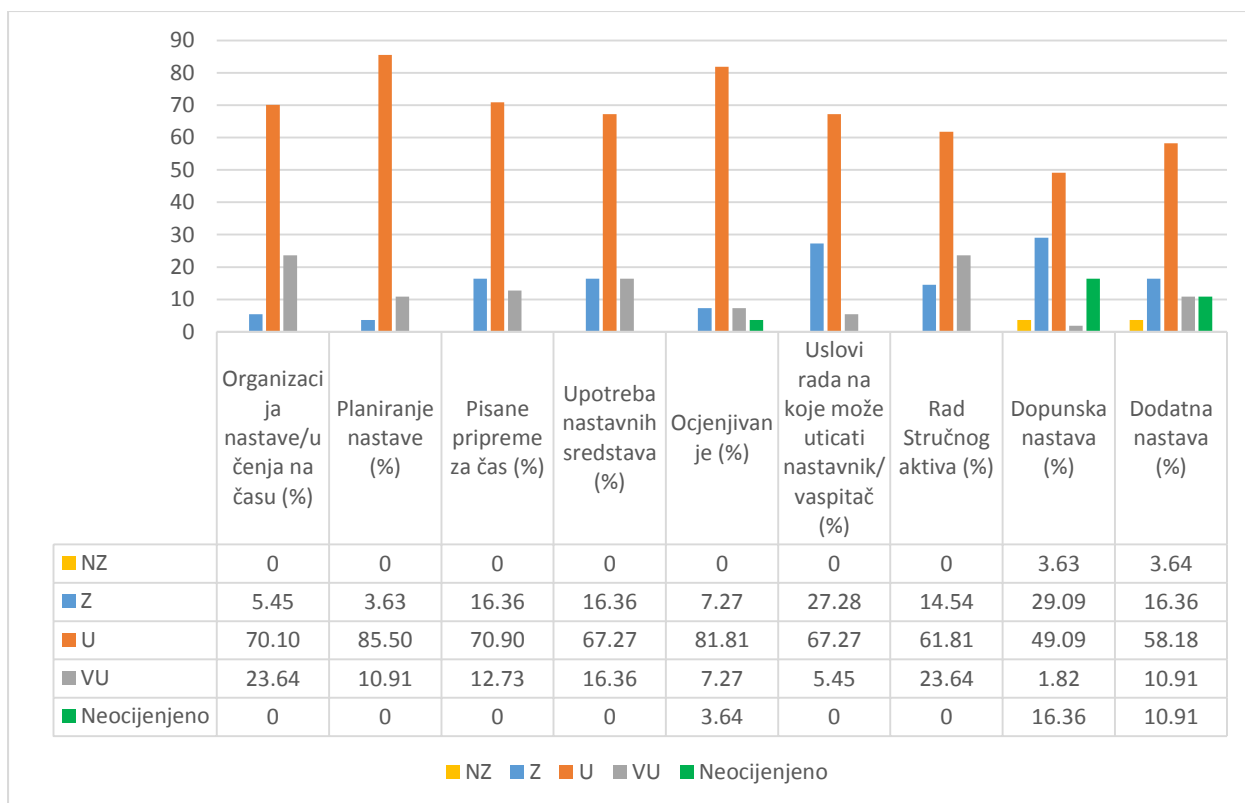
7. Nastava i učenje

Procjena kvaliteta nastave/učenja u srednjim školama izvršena je na osnovu 55 izvještaja kojima je obuhvaćeno 15 opšteobrazovnih predmeta. Podaci u tabeli pokazuju sumarne podatke za indikatore (1-9) koji su procijenjeni na četiri nivoa: veoma uspješno (VU), uspješno (U), zadovoljava (Z) i nezadovoljava (NZ), kao i broj onih koji nijesu procijenjeni.

Najbolje procijenjeni indikatori (13 izvještaja) na nivou veoma uspješno su: 1. Organizacija nastave/učenja na času i 7. Rad Stručnog aktiva. Indikatori 2. Planiranje nastave i 5. Ocjenjivanje procijenjeni su dominantno na nivou "uspješno".

Najslabije procijenjeni indikatori su iz oblasti podrške učenicima koji zaostaju u savladavanju nastavnog gradiva (dopunska nastava) i nadarenim učenicima (dodatna nastava).

Dodatni naponi potrebni su i za poboljšanje uslova rada, koji su u 15 izvještaja na nivou zadovoljava, a samo u tri (3) na nivou veoma uspješno.

Prednosti:

- Nastava u znatnoj mjeri poprima karakter savremene nastave u izboru nastavnih metoda, oblika rada i nastavnih sredstava, a u skladu sa postavljenim ciljevima učenja. Nemali je broj časova na kojima su primijenjeni različiti oblici rada i savremene nastavne metode koje imaju za cilj razvijanje ključnih kompetencija, kritičkog mišljenja, istraživačkog duha i kreativnosti.
- U izvještajima su istaknute pozitivne komunikacijsko-prezentacijske vještine, prisutne u svim školama u većoj ili manjoj mjeri (jasne instrukcije, funkcionalna pitanja, vješto upravljanje aktivnostima i resursima, dobar etos i podrška učenicima...)
- Nastavnici su na času aktivni, ostvaruju saradnički odnos i dobro motivišu učenike na aktivnost.
- Planovi nastavnika uglavnom su u skladu s predmetnim programom, u manjem procentu ima odstupanja kao posljedica promjene plana ili neusklađenosti udžbenika s programom.
- Znatno broje nastavnika uvrstio je ciljeve koji se planiraju na nivou škole - prije svega za gimnazijska odjeljenja.
- Većina nastavnika imala je pripremu za čas. Znatno broje se kontinuirano priprema. Pripreme uglavnom imaju dobru strukturu i sadrže odgovarajuće elemente.
- U nastavi se koriste odobreni udžbenici. Uglavnom se koriste osnovna nastavna sredstva i didaktički materijal. Ima primjera upotrebe digitalne tehnologije. Upotreba nastavnih sredstava prema resursima za realizaciju predmetnog programa u većoj mjeri je prisutna u nastavi jezika (s izuzetkom albanskog jezika), fizičkog vaspitanja i likovne umjetnosti, dok je za nastavu prirodnih nauka i istorije evidentan nedostatak sredstava.
- Ocjenjivanje je redovno i raznovrsno. Učenička postignuća se prate. Većina nastavnika vodi ličnu evidenciju o postignućima učenika. Za pojedine segmente je definisan kriterijum i/ili bodovna skala.

- Uslovi rada su solidni, a za pojedine predmete su optimalni. Uslovi rada u gimnazijama i mješovitim školama su znatno bolji nego u stručnim školama. Ambijent učenja je u zadovoljavajućoj mjeri prijatan i podsticajan.
- Stručni aktivni rade u skladu sa formalnim i profesionalnim zahtjevima. Adekvatno su konstituisani, imaju plan rada kojeg se načelno pridržavaju, realizuju aktivnosti propisane Statutom škole i usklađene sa Godišnjim planom rada škole, iako kvalitet njihovog rada nije ujednačen.
- Većina nastavnika planira i organizuje časove dopunske i dodatne nastave kao važan vid podrške učenicima za ostvarenje ciljeva učenja, pripremu za eksterne ispite i takmičenja.

Nedostaci:

- U jednoj stručnoj školi nedostaci su izraženiji nego u ostalih šest, ali u svakoj školi (i većini nastavnih predmeta) prisutni su u manjoj ili većoj mjeri.
- Kod određenog broja nastavnika dominiraju tradicionalne metode (monološka, dijaloška), frontalni oblik rada i nastava zasnovana na živoj riječi. Ovo je naročito izraženo kod nastavnih predmeta kod kojih su sadržaji u formi teksta (prirodne i društvene nauke, maternji jezik).
- Na pojedinim časovima aktivnosti učenika svode se na učenje deklarativnih znanja tako što slušaju, bilježe i odgovaraju na pitanja.
- U nastavi stranih jezika ima primjera prekomjerne upotrebe maternjeg jezika, lošeg strukturiranja časova, površnih objašnjenja i nedovoljnog korišćenja table, nizak nivo motivacije, nizak nivo izražajnih mogućnosti učenika ...
- Pedagoški rad nastavnika nije uvijek zadovoljavajući, pa je na pojedinim časovima napeta atmosfera i narušen etos.
- Godišnji planovi rada u stručnim školama i djelimično mješovitim često su suviše globalni da bi se prepoznala njihova usklađenost sa predmetnim programom. Nasuprot godišnjim, mjesečni planovi su opterećeni suvišnim detaljima, pisanim u cilju zadovoljenja forme.
- U pojedinim planovima nastavnici ne vladaju stručnom terminologijom i ne prave razliku između ciljeva, zadataka i aktivnosti. Ne razlikuju ni vrste ciljeva (operativne, informativne, vaspitne).
- Pojedini planovi nijesu u skladu sa predmetnim programom (matematika, pojedini jezici)
- U svim školama određeni broj nastavnika ne piše pripreme za čas, oslanjajući se na udžbenik (ili priručnik za nastavnike). Više je onih koji se pripremaju u vidu skice ili koriste stare pripreme.
- Znatno broje nastavnika koristi samo osnovna nastavna sredstva i didaktički materijal, a najveći nedostatak odgovarajućih nastavnih sredstava karakterističan je za prirodne nauke.
- Nedostaci u oblasti ocjenjivanja ponavljaju se iz godine u godinu. Tu spadaju: nekriterijumsko ocjenjivanje usmenih, a dijelom i pismenih zadataka; povećan raspon ocjena dodavanjem oznaka plus i minus; ocjenjivanje pred kraj klasifikacionog perioda; veliki broj negativnih ocjena u stručnim školama ili usmjerenjima.
- I pored poboljšane opremljenosti škola, jedan broj učionica uređen je na konvencionalan način i u njemu se malo vodi računa o estetsko-saznajnoj motivisanosti učenika.
- U radu stručnih aktiva najčešći nedostaci su u oblasti profesionalnog razvoja (ogledni/ugledni časovi, međusobne hospitacije, teorijska predavanja i razmjena iskustava sa seminarima ne održavaju se kod svih aktiva u potrebnoj mjeri ili potpuno izostaju).
- Analiza postignuća uglavnom je data u formi nefunkcionalnih tabela bez kvalitativne i uporedne analize.

- U pojedinim školama dopunska nastava se ne realizuje redovno i u potrebnoj mjeri. Učenici nijesu adekvatno motivisani za ovaj vid nastave. Evidencija je manjkava.

Preporuke:

- Proces nastave/učenja usmjeriti na učenike .
- Planirati relevantne (predmetu i cilju) aktivnosti učenika i podsticati njihovu samostalnost u radu. Koristiti odarane nastavne metode (aktivna nastava/učenja) i oblike rada uz primjenu adekvatnog didaktičkog materijala i nastavnih sredstava. Izvršiti odgovarajući izbor zadataka u cilju realizacije planiranog cilja/ciljeva uz uvažavanje intelektualno-saznajne različitosti učenika.
- Njegovati kulturu dijaloga i međusobnog uvažavanja (N-U, U-U) tokom nastavnog procesa, primjenom interaktivnih metoda rada.
- Planove rada za opšteobrazovne predmete u srednjim stručnim školama uraditi na godišnjem nivou, strukturno prema važećim predmetnim programa i u skladu sa zahtjevima nastavno-ciljnog i procesno-razvojnog planiranja.
- Ciljeve koji nijesu centralno dati (lokalne sredine) predložiti i usvojiti u skladu sa procedurom propisanom zakonskom regulativom.
- Pisane pripreme pisati redovno, za svaki čas kojom je planiran: cilj/ciljevi, sadržaji, oblici rada, nastavne metode, nastavni materijal, međupredmetna korelacija, aktivnosti učenika, zadaci za realizaciju cilja, plan provjere nivoa usvajanja realizovanog cilja (planirani ishod) i osvrt na realizaciju cilja (zapažanje, napomena, prijedlog za naredni čas).
- Obezbjediti, u skladu sa normativima, nastavna sredstva i pomagala potrebna za realizaciju predmetnih programa i mogućnost organizovanja kvalitetne nastave / učenja, naročito stranih jezika. Opremiti barem jedan kabinet za svaki opšteobrazovni predmet računarom i pratećom tehnologijom.
- U nedostatku odobrenih udžbenika za opšteobrazovne predmete u stručnim školama, obavezno predložiti učenicima drugu stručnu literaturu koja podržava važeće predmetne programe, dodatnu literaturu i web sajtove.
- Upoznati učenike sa elementima praćenja njihovog rada i kriterijumom ocjenjivanja, tehnikama provjeravanja znanja na početku školske godine i voditi ličnu evidenciju o napredovanju u radu svakog učenika, u kontinuitetu i sistematski.
- Školske pisane zadatke planirati i realizovati u skladu sa preporukama Komisije za izradu predmetnih programa, a rezultate rada učenika ocjenjivati na osnovu prethodno utvrđenih elemenata provjere i bodovne skale.
- Organizovati kabinetsku nastavu (specijalizovane učionice) iz svih predmeta na nivou škole od kojih treba da se napravi prijatan prostor za rad i učenje uređenim edukativnim radovima učenika i nastavnika, koji zadovoljavaju informativno-saznajne i estetske kriterijume nastavnog procesa usmjerenog na učenike.
- Uraditi planove rada stručnih aktiva u skladu sa nadležnostima propisanim zakonskom regulativom i Statutom škole. Rad aktiva usmjeriti ka profesionalnom razvoju nastavnika (organizacija i hospicovanje oglednim časovima, razmjena iskustava sa posjećenih seminara, organizovanje predavanja sa stručno-metodičko i pedagoško-psihološkom tematikom), kvantitativno-kvalitativnoj analizi postignuća učenika po klasifikacionim periodima (po odjeljenjima, predmetima, razredima i nastavnicima), uporednim analizama rezultata interne i eksterne provjere znanja po predmetima, utvrđivanju elemenata praćenja napredovanja učenika u radu i usaglašavanju kriterija ocjenjivanja, na nivou istog ili sličnih predmeta, i međupredmetnoj korelaciji.

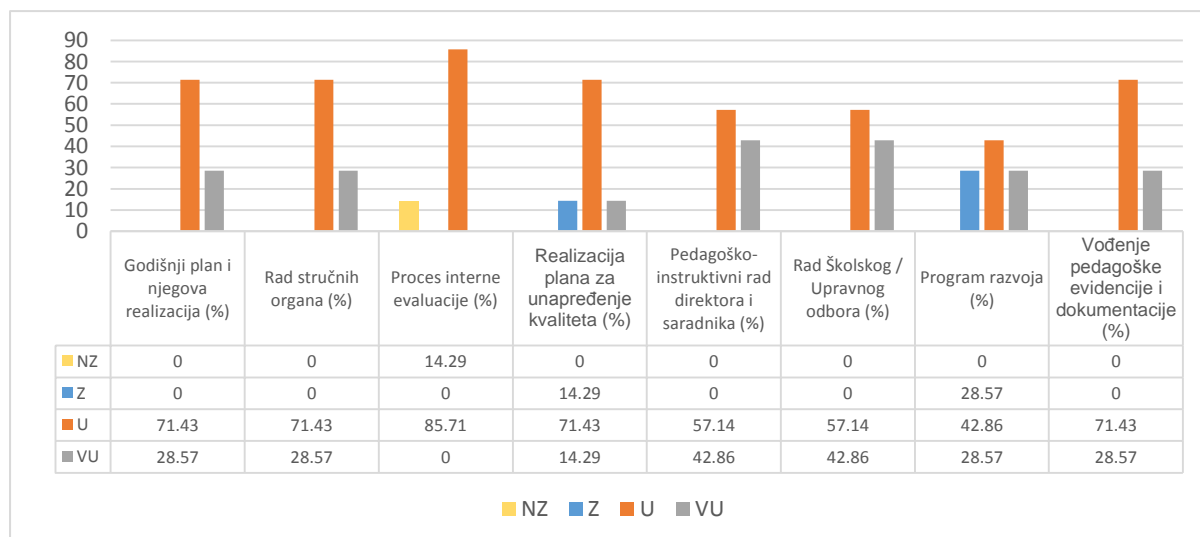

- Na nivou svih stručnih organa škole treba sprovesti kvantitativo – kvalitativnu analizu realizacije svih vidova nastave (redovne, dodatne i dopunske) i vannastavnih aktivnosti, svako iz svoje nadležnosti.
- Zapisnike o radu stručnih aktiva treba da prati baza podataka (datoteka) sa priložima (primjeri dobre prakse, pripreme oglednih časova, izložene stručne teme, izvještaji i prilozi sa seminara, rezultati uporedne analize rezultata EX i IN-provjere znanja učenika i dr.).
- U rad dopunske nastave uključiti učenike sa poteškoćama u savladavanju nastavnog gradiva od početka školske godine na osnovu sprovedenog inicijalnog testa (dijagnostičkog) i utvrđenog nivoa usvojenog znanja iz prethodne godine. Realizaciju i napredovanje učenika uključenih u njen rad voditi u Dnevniku rada urađenom za tu namjenu na nivou škole (SŠ).
- Uraditi planove rada dopunske nastave po razredima u skladu sa minimalnim zahtjevima predmetnih programa, a njegovu realizaciju i napredovanje učenika uključenih u njen rad voditi u Dnevniku rada urađenom za tu namjenu na nivou škole (SŠ). Efekte ovog vida nastave analizirati na nivou stručnih organa škole.
- Nadarene učenike motivisati za rad u dodatnoj nastavi promovisanjem kvalitetno urađenih planova rada po razredima.
- Rad dodatne nastave organizovati od početka školske godine, a njenu realizaciju i uključene učenike i njihovo napredovanje u radu evidentirati u dnevnicima rada urađenim (odštampanim) za tu namjenu na nivou škole.

Kvalitet rada predškolskih ustanova

Tokom 2016. godine nadzorom je obuhvaćeno **sedam** javnih predškolskih ustanova, i to: JPU „Vukosava Ivanović-Mašanović“ Bar, JPU „Dragan Kovačević“ Nikšić, JPU „Irena Radović“ Danilovgrad, JPU „Eko bajka“ Pljevlja, JPU „Radmila Nedić“ Berane, JPU „Sestre Radović“ Kolašin i JPU „Solidarnost“ Ulcinj, što čini **1/3** javnih predškolskih ustanova u Crnoj Gori.

1. Kvalitet upravljanja i rukovođenja ustanovom

Prednosti:

- Godišnji plan rada urađen je timski u većini ustanova;
- Razmotren je na Stručnom vijeću, Savjetu roditelja i usvojen na Upravnom odboru;
- Stručni organi i stručni saradnici rade u skladu sa svojim nadležnostima, uspješno koordiniraju, vode se zapisnici o realizaciji;
- U većem broju ustanova samoevaluacija se realizuje po utvrđenim kriterijumima, planski i u skladu sa opštim zakonom o obrazovanju (čl. 17) i konkretnim potrebama ustanova;
- U svim ustanovama je urađen plan unaprjeđivanja kvaliteta rada, nakon eksterne evaluacije;
- Postoji uredna evidencija o pedagoško instruktivnom radu sa prijedlozima mjera za unapređivanje rada vaspitača;
- Program razvoja je usklađen sa godišnjim planom i programom rada ustanova;
- Odluke upravnog odbora se pravovremeno ističu na oglasnoj tabli i sa njima se upoznaje savjet roditelja;
- Dio evidencija vodi se i u elektronskom obliku.

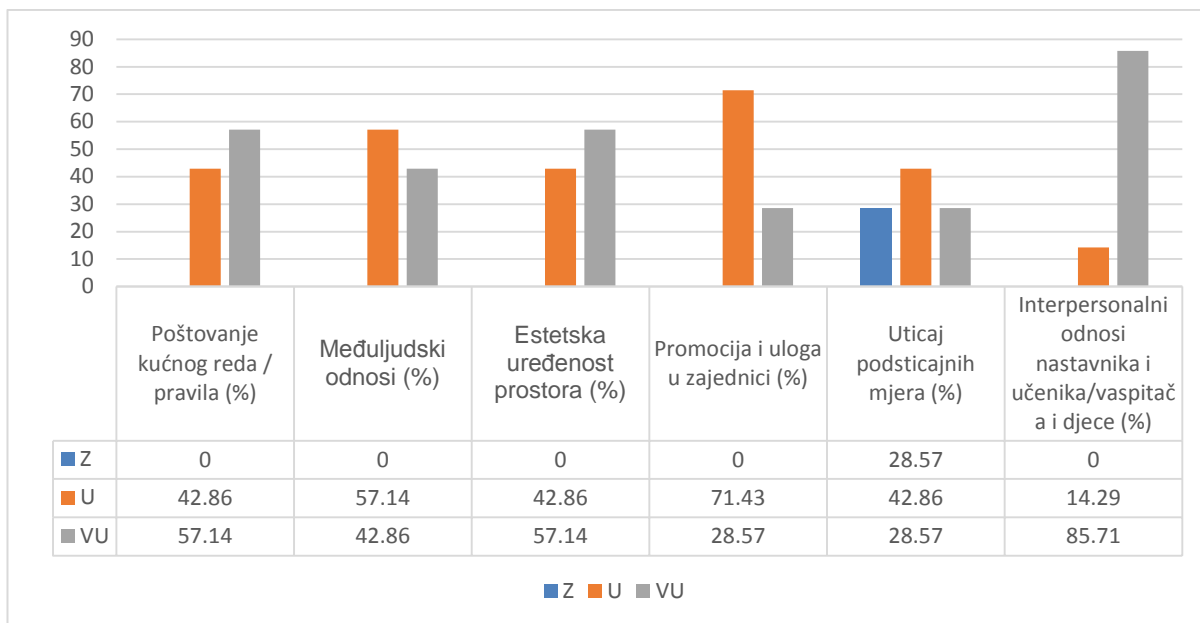
Nedostaci:

- U Godišnjem planu nije data analiza realizacije plana u prethodnoj godini osim u dvije ustanove;
- Pojedine ustanove ne praktikuju pisanje izvještaja o realizaciji Godišnjeg plana i programa sa mjerama za poboljšanje;
- Planovi rada stručnih organa nemaju definisane prioritetne ciljeve i nijesu zasnovani na prethodnoj kritičkoj analizi, samoevaluaciji i izvještajima o radu;
- U planovima stručnih aktiva nijesu data konkretna zaduženja svih članova, sa vremenskom dinamikom i metodologijom realizacije i indikatorima ostvarenosti planiranih aktivnosti;
- Nije ustaljena praksa da se Stručnom vijeću redovno podnosi Izvještaj tima za internu evaluaciju;
- Rijetko se prezentuje Izvještaj tima za internu evaluaciju na Stručnom vijeću i Školskom odboru;
- Zapisnici u pojedinim ustanovama se svode samo na konstatacije diskusija sa nedefinisanim zaključcima;
- U jednoj ustanovi je u upotrebi stari obrazac Matične knjige djece.

Preporuke:

- Analizirati realizaciju plana iz prethodne godine;
- Pisati izvještaje o realizaciji Godišnjeg plana i programa sa mjerama poboljšanja;
- U planovima rada stručnih organa definisati prioritetne ciljeve koji su zasnovani na prethodno urađenoj kritičkoj analizi, samoevaluaciji i izvještajima o radu;
- U planovima stručnih aktiva dati konkretna zaduženja svih članova aktiva, sa vremenskom dinamikom i metodologijom realizacije;
- Stručnom vijeću redovno podnositi Izvještaj tima za internu evaluaciju;
- Nakon svakog planskog perioda vršiti evaluaciju realizacije utvrđenih prioriteta i Izvještaj prezentovati na Stručnom vijeću i Upravnom odboru;
- Redovno, sadržajno i dokumentovano obavještavati Stručno vijeće i Upravni odbor sa definisanim zaključcima;
- Propisanu pedagošku dokumentaciju voditi na odgovarajućim, važećim obrascima.

2. Etos ustanove

Prednosti:

- Ustanove imaju svoj logo, sajt, Ljetopis, a neke i svoju himnu;
- Ustanove posjeduje bogat video i foto materijal koji svjedoči o učešću djece na raznim susretima i takmičenjima;
- Vladaju dobri odnosi među zaposlenima, bez predrasuda bilo koje vrste;
- Zaposleni u kontinuitetu uređuju unutrašnji prostor;
- Dječjim radovima posvećuje se pažnja pri uređenju unutrašnjeg prostora;
- Roditelji imaju veliko povjerenje u vaspitače;
- Ustanove imaju instrumente za praćenje poštovanja pravila Kućnog reda: sveska evidencije, trijažne sestre, usmeno prenošenje zapažanja, video nadzor.

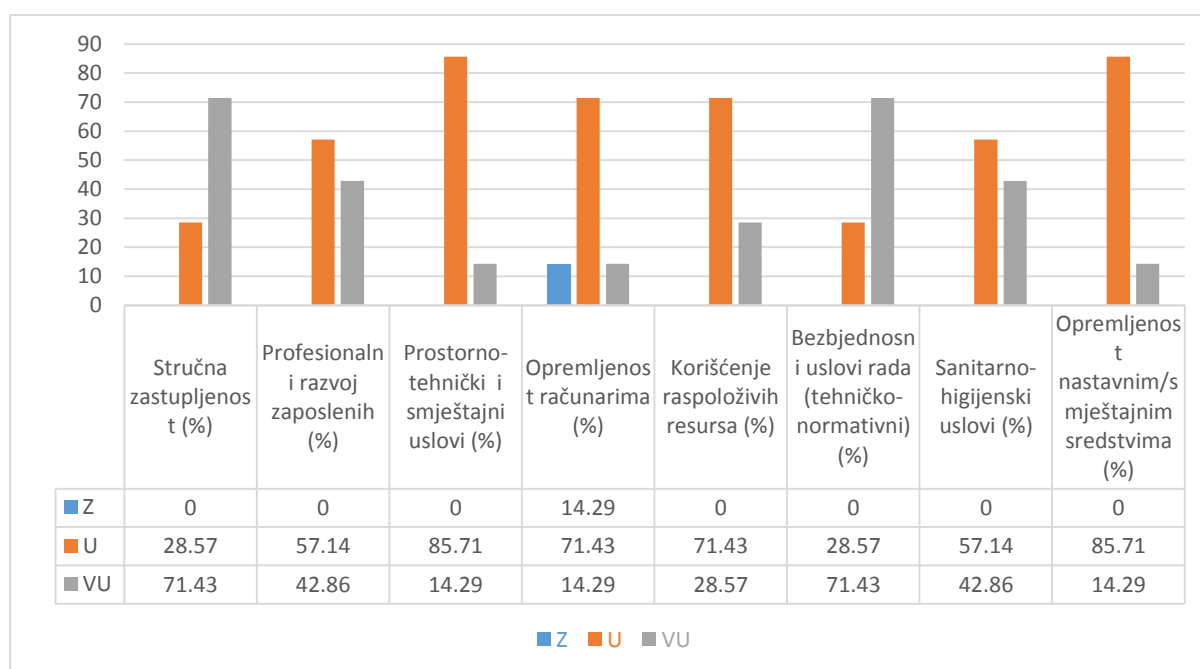
Nedostaci:

- Web sajt ustanove neredovno se ažurira;
- Pravilnik o nagrađivanju i pohvaljivanju zaposlenih nijesu izradile sve predškolske ustanove.

Preporuke:

- Redovno ažurirati web sajt ustanove;
- Izraditi Pravilnik o nagrađivanju i pohvaljivanju zaposlenih i primjenjivati Pravilnik o vrstama zvanja, uslovima i načinu dodjeljivanja zvanja nastavnika.

3. Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada ustanove

Prednosti:

- Kvalifikaciona struktura i broj zaposlenih uglavnom je u saglasnosti sa Pravilnikom o sistematizaciji radnih mjesta;
- Ustanove imaju Plan profesionalnog razvoja vaspitača na nivou ustanove;
- Većina vaspitača ima Lični plan razvoja i portfolio o profesionalnom razvoju;
- U većini ustanova rad sa vaspitačima pripravnicima je u skladu sa Programom rada mentora;
- U većini ustanova unutrašnji prostorno tehnički uslovi omogućavaju odgovarajuću organizaciju i realizaciju rada sa djecom različitih uzrasnih dobi;
- Prostor i prilazi su prilagođeni djeci sa smetnjama u razvoju;
- Sve ustanove imaju računarsku opremu i pristup internet;
- Ustanove i vaspitne jedinice su uglavnom opremljene namjenskim mobilijarom i igrovnim materijalima prilagođenim uzrasnim karakteristikama djece;
- U nekim vaspitnim jedinicama radne sobe su opremljene literaturom za djecu;
- U većini ustanova vaspitači povremeno kreiraju i izrađuju (od prirodnog i reciklirajućeg materijala) potreban didaktički material;
- Postojeći materijalno tehnički i ljudski resursi su u funkciji i racionalno se koriste;
- Sve ustanove posjeduju većinu normativno tehničke dokumentacije u skladu sa Zakonom o bezbjednosti i zdravlju na radu;
- Redovno se vrše mikrobiotička ispitivanja i analize hrane i vode za piće i stim u vezi obavljaju se aktivnosti koje obezbjeđuju bezbjednost djece i zaposlenih;
- Osvjetljenje prostora (unutrašnje i spoljašnje) i grijanje je uredno; Vaspitači, medicinske sestre i osoblje za rad u kuhinji imaju važeće sanitarne knjižice;
- Higijena unutrašnjeg i spoljašnjeg prostora se redovno održava (prostorije u vaspitnim jedinicama svakodnevno se čiste i provjetravaju, vrši se dezinfekcija igračaka, posuđa i ostalog inventara);
- U nekim ustanovama su instalirani automatizovani uređaji za praćenje koncentracije radona;

- U većini nadzorom obuhvaćenih ustanova kuhinjsko osoblje je obučeno za primjenu HASAP standard.

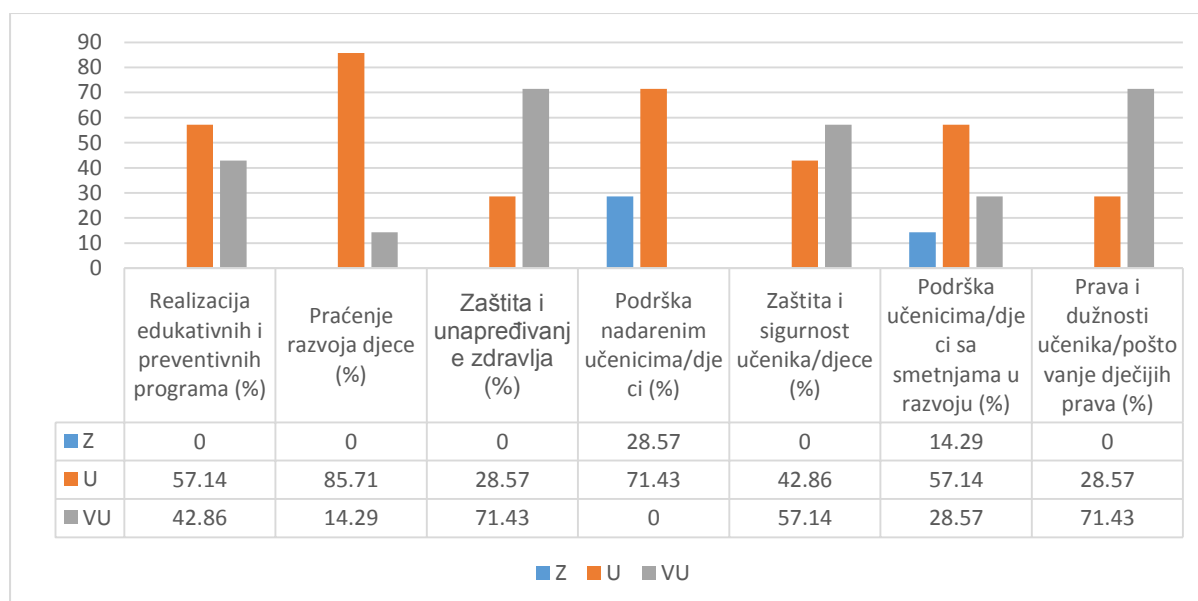
Nedostaci:

- U većini ustanova Plan profesionalnog razvoja vaspitača na nivou ustanove je bez konkretizovanih odrednica i kao takav je sastavni dio Godišnjeg plana rada ustanove;
- Nije u dovoljnoj mjeri razvijena praksa izrade Plana praćenja i vrednovanja realizovanih aktivnosti pojedinih oblasti edukacije u okviru Plana profesionalnog razvoja;
- U većini ustanova spoljašnji prostor je neadekvatan i sa skromnim mobilijarom;
- U nekim ustanovama, odnosno vaspitnim jedinicama nijesu formirane grupe djece jaslenog uzrasta;
- Računarsku opremu u nekim ustanovama koristi samo administracija i stručne službe;
- U jednoj ustanovi je konstatovano prokišnjanje na krovnoj konstrukciji i po električnim instalacijama kao i prisustvo vlage na podnoj površini u prostorijama u kojima borave djeca.

Preporuke:

- U Planu profesionalnog razvoja vaspitača na nivou ustanove konkretnije naznačiti potrebne elemente (aktivnosti, odgovorne osobe, vremenske rokove i pokazatelje);
- Pratiti, analizirati i redovno voditi evidenciju realizovanih aktivnosti iz Plana profesionalnog razvoja;
- Spoljašnji prostor proširiti, urediti i snadbjeti odgovarajućim mobilijarom;
- Nastojati da se u vaspitnim jedinicama formiraju grupe djece jaslenog uzrasta, pri čemu treba poštovati normativni okvir;
- Omogućiti vaspitačima da koriste računarsku opremu;
- Neophodno je urgentno rješavati problem prokišnjanja i vlage u JPU “Radmila Nedić” Berane.

4. Podrška koju ustanova pruža djeci i roditeljima

Prednosti:

- U svim nadzorom obuhvaćenim ustanovama, medicinske sestre, vaspitači i stručni saradnici prate i evidentiraju razvoj djece (portfolija djece, evidencije stručnih saradnika, sveska medicinske sestre);
- Sve ustanove redovno planiraju i primjenjuju preventivne mjere i radnje u cilju zaštite i unapređenja zdravlja djece;
- U kulturnim i javnim aktivnostima ustanova prepoznati su elementi rada sa djecom koja ispoljavaju posebna interesovanja;
- U većini ustanova je formiran Tim za podršku djeci sa smetnjama u razvoju;
- Za podršku djeci sa smetnjama u razvoju u većini ustanova su urađeni IROP i na osnovu Rješenja o usmjeravanju;
- Vaspitači su uglavnom prepoznali i djecu kojoj je potrebna podrška, a koja nemaju Rješenje o usmjeravanju, i u sklopu realnih mogućnosti i njima podršku se pruža podrška;
- U nekim ustanovama se vodi evidencija rada sa djecom sa smetnjama u razvoju;
- Za podršku djeci sa smetnjama u razvoju u nekim ustanovama su angažovani asistenti;
- Uglavnom sva djeca koja su se prijavila za upis su smještena u vaspitne grupe;
- Primjetan je napor u svim ustanovama za priširivanje smještajnih kapaciteta i poboljšanje ukupnih uslova boravka;
- U svim ustanovama se sprovode mjere i radnje u cilju zaštite i sigurnosti djece;
- Neke ustanove u Godišnjem planu rada imaju integrisane aktivnosti sa edukativnim elementima;
- U tematskim planovima rada kao i u neposrednim aktivnostima vaspitača sa djecom, prepoznate su edukativne aktivnosti, najčešće ekološke.

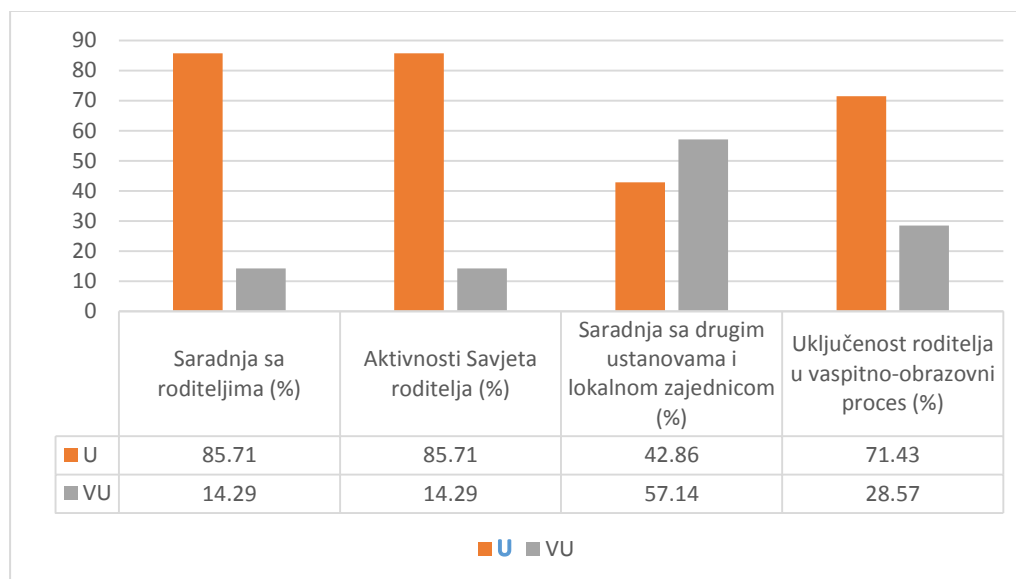
Nedostaci:

- Vaspitači uglavnom ne posjeduju dovoljno praktičnih vještina za primjenu tehnika i instrumenata za posmatranje djece;
- Vaspitači nijesu u dovoljnoj mjeri edukovani za pravilno vođenje portfolija djece;
- Nije dat orijentacioni okvir šta treba da sadrži portfolijo djece;
- Značajnom dijelu vaspitača nije jasna tranziciona funkcija portfolija, tako da je vođenje portfolija uglavnom formalnog karaktera;
- Neke ustanove zbog normativnih ograničenja nemaju nutricioniste;
- Većina ustanova nema plansku viziju i strategiju podrške djeci sa posebnim afinitetima i interesovanjima;
- U knjigama rada za vaspitnu grupu uglavnom nema evidencije rada sa djecom sa posebnim afinitetima i interesovanjima;
- Ne funkcionišu u svim sredinama u punom kapacitetu Komisije za umjeravanje djece sa smetnjama u razvoju;
- Neke ustanove ne vode evidenciju rada sa djecom sa smetnjama u razvoju;
- Manji broj ustanova zbog normativnih ograničenja nema angažovane stalne stručne saradnike (logoped, psiholog, defektolog...);
- U nekim ustanovama vaspitne grupe su preopterećene brojem djece;
- Većina ustanova nema eksplicitno planirane edukativne i preventivne programe za djecu.

Preporuke:

- Neophodna je dalja edukacija vaspitača iz razvojne psihologije i fiziologije;
- Neophodna je dalja edukacija vaspitača za pravilnu upotrebu tehnika i instrumenata posmatranja djece i bilježenja podataka;
- Neophodna je dalja edukacija vaspitača za pravilno vođenje portfolija i funkcionalnu upotrebu dobijenih podataka;
- Neophodno je da se uradi orijentacioni okvir sadržaja portfolija djece;
- Ustanove treba da planski pristupe radu sa djecom sa posebnim interesovanjima i afinitetima;
- Rad sa djecom sa posebnim interesovanjima i afinitetima treba da se evidentira;
- Rad sa djecom sa smetnjama u razvoju treba da se evidentira kontinuirano;
- Neophodna je edukacija angažovanih asistenata za rad sa djecom sa smetnjama u razvoju;
- Neophodna je edukacija roditelja djece sa smetnjama u razvoju;
- Neophodno je proširivanje ukupnih kapacite za prihvatanje djece;
- Neophodno je rasterećenje vaspitnih grupa;
- Neophodno je da se Godišnjim planom rada ustanova obuhvate i edukativni i preventivni programi za djecu;
- Neophodno je da se intenzivira rad lokalnih komisija za usmjeravanje djece sa smetnjama u razvoju.

5. Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom

Prednosti:

- U šest od sedam nadzoranih ustanova postoji Plan i program saradnje sa roditeljima kao sastavni dio Godišnjeg plana rada ustanove;
- Najčešći oblici saradnje sa roditeljima su: individualni kontakti, grupni roditeljski sastanci, opšti roditeljski sastanci, proslave i priredbe, informisanje putem oglasne table, kutije za sugestije, web sajta i savjetovanja;
- U većini ustanova u knjigama rada za vaspitnu grupu vodi se evidencija saradnje sa roditeljima;

- U svim ustanovama formiran je Savjet roditelja, čiji se rad realizuje u skladu sa usvojenim Poslovnikom o radu;
- Sjednice Savjeta roditelja održavaju se po potrebi, najmanje dvaput godišnje.
- Ustanova redovno traži saglasnost i mišljenje Savjeta roditelja o pitanjima iz njihove nadležosti;
- Roditelji su blagovremeno upoznati sa odlukama i zaključcima Savjeta roditelja;
- Za većinu ustanova u okviru Godišnjeg plana rada i Izvještaja o njegovoj realizaciji su i Plan saradnje sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom i Izvještaj o njegovoj realizaciji;
- Konkretni primjeri pomoći i podrške lokalne zajednice, humanitarnih i drugih institucija i ustanova evidentirani su kroz Ljetopis ustanove, Izvještaj o realizaciji Godišnjeg plana rada, web sajt i lokalne medije;
- Savjetodavni i edukativni rad ustanova sa roditeljima odvija se na roditeljskim sastancima, putem individualnih razgovora i organizovanjem tribina i radionica;
- Uključenost roditelja u proces nastave ogleda se kroz tehničku i stručnu pomoć i davanjem prijedloga na roditeljskim sastancima.

Nedostaci:

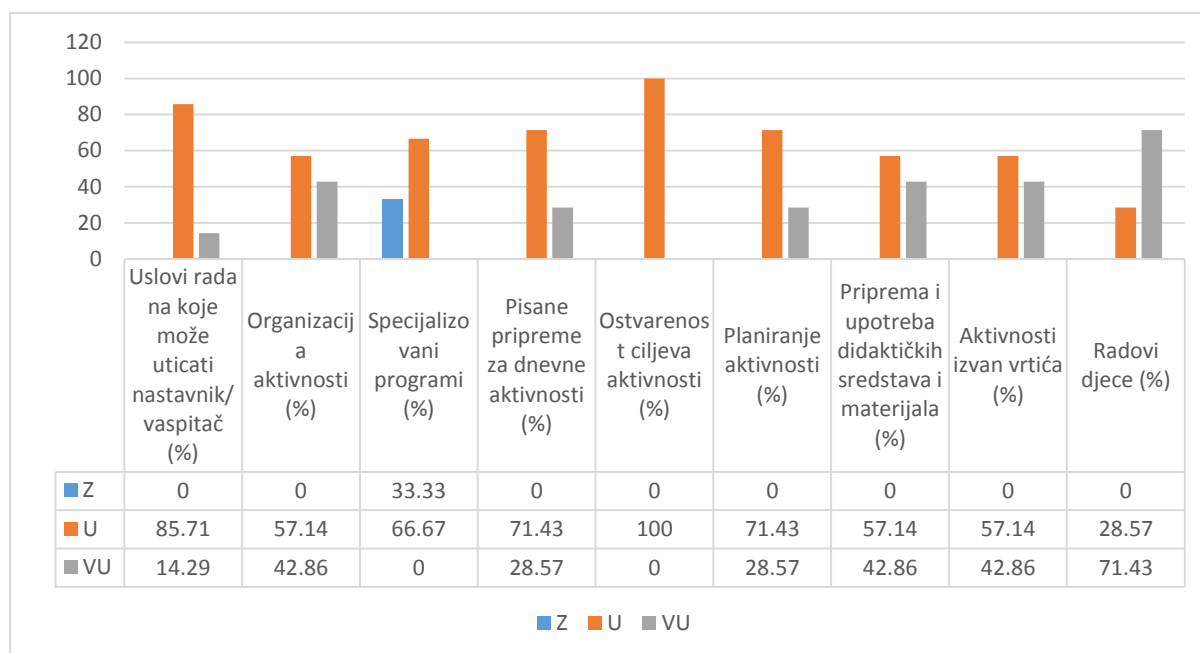
- Plan i program saradnje sa roditeljima, u nekim ustanovama, nije u dovoljnoj mjeri preciziran i operativan;
- Ustanove uglavnom ne rade analizu i Izvještaj o realizaciji Plana i programa saradnje sa roditeljima;
- Ima ustanova u kojima Savjet roditelja radi bez konkretnog plana i programa rada;
- U manjem broju ustanova Savjet roditelja analizira i donosi godišnji izvještaj o svom radu;
- Ima ustanova koje nemaju konkretan i sadržajan Plan saradnje sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom;
- Uključenost roditelja u obliku stručne pomoći predstavlja rijetkost u praksi.

Preporuke:

- Plan i program saradnje sa roditeljima treba da sadrži jasno definisane sadržaje aktivnosti, nosioce aktivnosti, dinamiku realizacije i pokazatelje;
- Kontinuirano vrednovati i analizirati kvalitet saradnje sa roditeljima, sačiniti Izvještaj i na osnovu njega, po potrebi izraditi Plan unapređivanja;
- Uraditi Plan i program rada Savjeta roditelja u skladu sa zakonom, planirati aktivnosti, odgovorne osobe i vremensku dinamiku;
- Vršiti analizu rada Savjeta roditelja, uraditi godišnji izvještaj i na osnovu toga donositi odgovarajući plan unapređivanja kvaliteta;
- Planiranje saradnje sa ustanovama i lokalnom zajednicom treba konkretizovati i operacionalizovati;
- Planiranje saradnje sa ustanovama i lokalnom zajednicom podići na viši nivo;
- Planski podsticati i animirati roditelje za uključivanje u život i rad ustanove;
- Više raditi na kvalitetu savjetodavnog rada za roditelje putem edukativnih radionica, tribina i okruglih stolova.

6. Vaspitno – obrazovni rad po područjima aktivnosti

Prednosti:

- Cjelokupna organizacija aktivnosti ustanova je uglavnom u skladu sa reformskim zahtjevima i važećom programskom orijentacijom;
- Vaspitači uglavnom prilagođavaju ciljeve uzrasnim karakteristikama djece;
- Većina vaspitača pravovremeno i adekvatno prilagođava prostor nastupajućim aktivnostima;
- Svi nadzorom obuhvaćeni vaspitači se pripremaju za rad u pisanom obliku;
- Vaspitači koji rade sa uzrastom djece od 3 6 godina planiraju rad po adekvatnom programskom okviru;
- Svi nadzorom obuhvaćeni vaspitači su pripremili sredstva i materijale uglavnom adekvatne ideji teme, tj. aktivnosti;
- U nekim ustanovama se realizuje program za engleski jezik;
- Vaspitači uglavnom planiraju i realizuju sa djecom aktivnosti izvan vrtića.

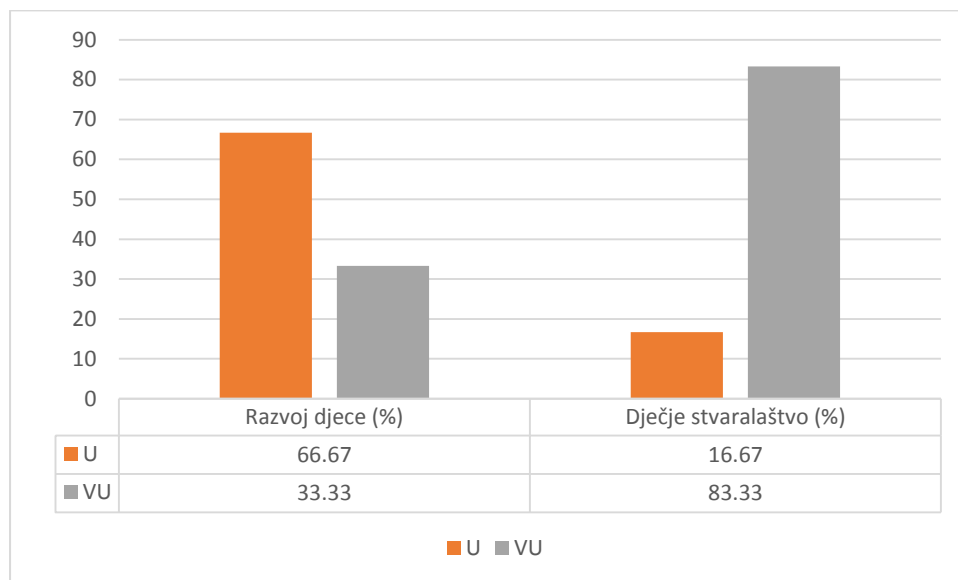
Nedostaci:

- Nakon zaokruživanja tematskih cjelina uglavnom se ne vrši osvrt na postavljene ciljeve;
- Manji broj vaspitača praktikuje prilično statičnu organizaciju prostora;
- U nekim vaspitnim grupama, odnosno vaspitnim jedinicama, zbog deficita prostora skoro je nemoguće izvesti funkcionalnu organizaciju prostora;
- Dnevni planovi rada nemaju sve didaktičke elemente;
- Nekim vaspitačima koji rade sa uzrastom djece do 3 godine nije do kraja jasan programski okvir za taj uzrast;
- Neki vaspitači i dalje drže monopol nad sredstvima i materijalima za igru i rad djece, što sužava djeci slobodnog pristupa mogućnost izbora;
- Realizacija programa za engleski jezik nije u svim ustanovama stručno zastupljena;
- U nekim ustanovama vaspitačima je otažana realizacija aktivnosti izvan vrtića, često kao posljedica prekomjernosti djece u grupama, ili skromnih kapaciteta dvorišta i opreme.

Preporuke:

- Neophodno je da vaspitači nakon zaokruživanja tematskih cjelina vrše osvrt na postavljene ciljeve iz ugla djece;
- Neophodno je proširivanje prostornih kapaciteta za obuhvat djece;
- Vaspitačima koji imaju dileme oko programske koncepcije neophodna je instruktivna podrška;
- Realizaciju programa engleskog jezika treba stručno zastupiti u svim ustanovama.

7. Postignuća znanja i vještina prema obrazovnim standardima

Prednosti:

- Najuočljiviji pomak u razvoju djece je u socijalizacijskim vještinama, kulturno higijenskim navikama, vještinama samopomoći, emocionalnoj stabilnosti i ovladavanju govornom funkcijom;
- Ostvarena je dobra saradnja između pedijatrijskih službi i medicinskih sestara u ustanovama;
- U ustanovama sa većim brojem djece angažovani su stručni saradnici (psiholog, logoped...) koji pružaju podršku djeci i roditeljima;
- U okviru javne i kulturne djelatnosti ustanova djeca su u prilici da ispolje svoje talente, u vidu likovnih izložbi, dramsko scenskih nastupa, folkloru;
- Ustanove uglavnom učestvuju na likovnim nagradnim konkursima sa radovima djece.

Nedostaci:

- U manjem broju ustanova prostorni kapaciteti, kao i tehničko sanitarni uslovi nijesu sasvim u funkciji razvoja djece;
- Zbog normativnih ograničenja neke ustanove nemaju zaposlene stručne saradnike (psihologa, logopeda...) tako da djeca ne dobijaju uže stručnu podršku.

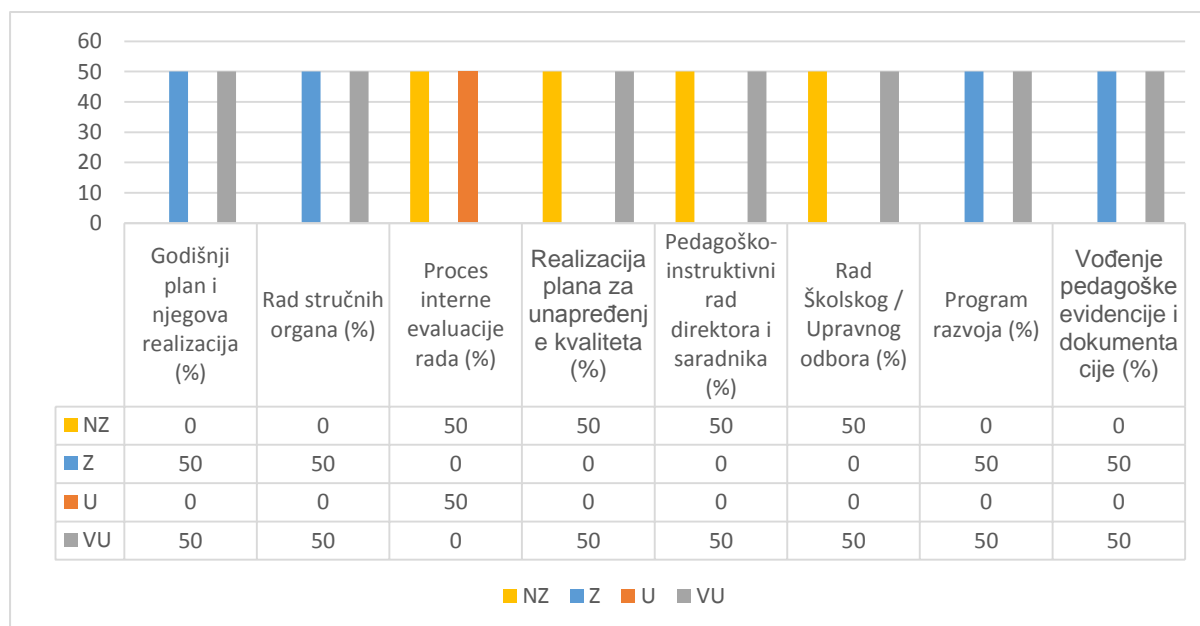
Preporuke:

- Neophodno je rasterećenje vaspitnih grupa u kojima je značajno prekoračen normativni okvir;
- Neophodno je da i djeca u manjim ustanovama dobiju stručnu podršku psihologa i logopeda.

Kvalitet rada domova učenika

U školskoj 2016/2017. godini vrednovana su dva doma učenika, i to: Dom učenika „Dušan Marović“ Bar i Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić. Dalja analiza se odnosi na opštu ocjenu u skladu sa Metodologijom za eksternu evaluaciju vaspitno-obrazovnog rada i ostvarenost indikatora u okviru svake ključne oblasti kvaliteta rada ovih domova, sa dominantno datim preporukama, koje su pretežno vezane za Dom učenika „Dušan Marović“ Bar.

1. Upravljanje i rukovođenje

Dom učenika	Opšta ocjena
Dom učenika „Dušan Marović“ Bar	2,90 - uglavnom zadovoljava
Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić	9,05 - veoma uspješno

Tabela 1 Broj vrednovanih domova učenika i opšta ocjena

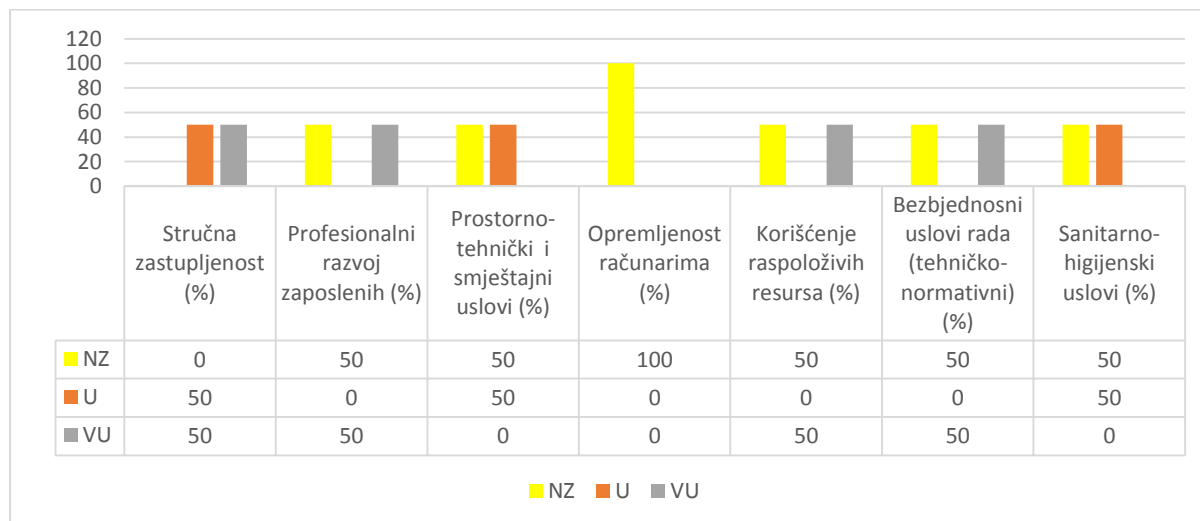
U Tabeli 1 predstavljena je distribucija opšte ocjene kvaliteta rada domova za oblast upravljanje i rukovođenje u skladu sa Metodologijom za eksternu evaluaciju vaspitno-obrazovnog rada. Na osnovu izvještaja o utvrđivanju kvaliteta vaspitno-obrazovnog rada i ostvarenosti indikatora (ocjena) u okviru ove oblasti, opšta ocjena kvaliteta za Dom učenika „Dušan Marović“ Bar iznosi 2,90 ili uglavnom zadovoljava, a za Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić 9,05, odn. veoma uspješno.

- Najviša ostvarenost indikatora (najbolje ocijenjeni) za dom koji je najslabije ocijenjen u okviru ove oblasti je u dijelu: godišnjeg plana i njegove realizacije, rada stručnih organa, programa razvoja i vođenja pedagoške evidencije i dokumentacije. Navedeni indikatori su ocijenjeni ocjenom zadovoljava, dok su svi ostali indikatori ocijenjeni ocjenom ne zadovoljava.
-
- Kada je riječ o drugom domu koji je najbolje ocijenjen, sedam od ukupno osam indikatora u okviru ove oblasti je ocijenjeno najvišom ocjenom veoma uspješno, dok je samo jedan indikator – proces interne evaluacije ocijenjen uspješno.

Dominantne preporuke:

- Obezbjediti usvajanje i donošenje: Godišnjeg plana i programa rada doma, Programa razvoja, Plana pedagoško-instruktivnog rada i Plana samoevaluacije. Unaprijediti rad stručnih organa.

2. Kvalitet kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada

Dom učenika	Opšta ocjena
Dom učenika „Dušan Marović“ Bar	2,12 – ne zadovoljava
Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić	8,75 - veoma uspješno

Tabela 2 Opšta ocjena kvaliteta u okviru ključne oblasti

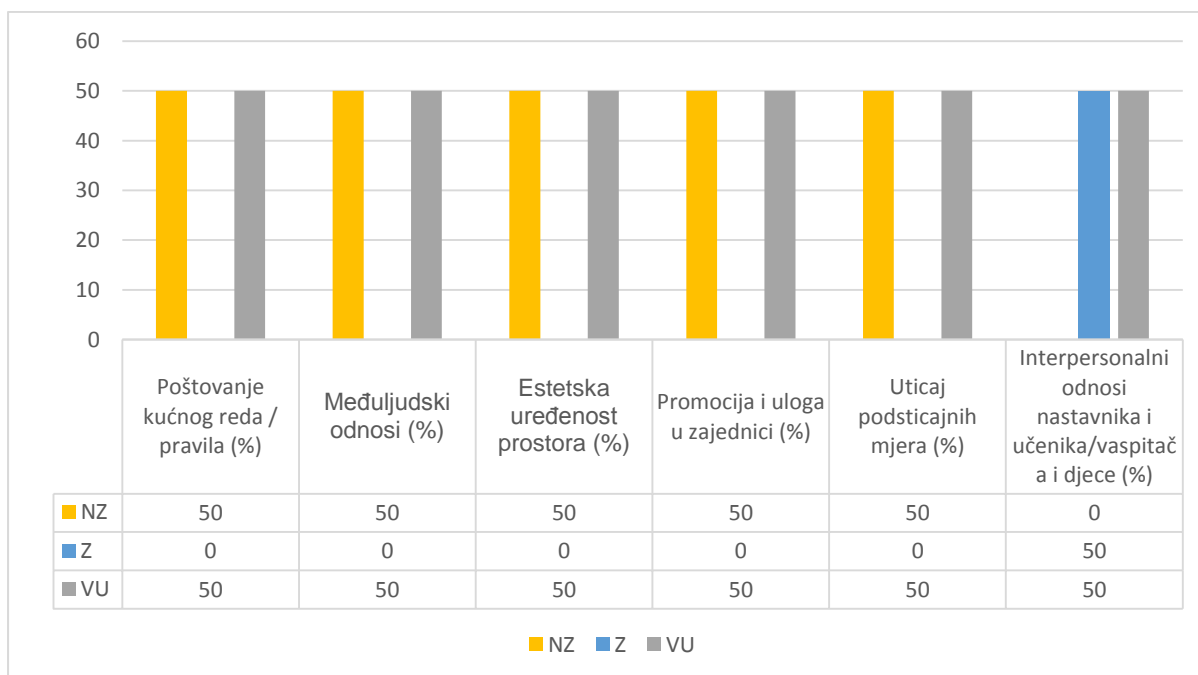
Prema raspodjeli prikazanoj u Tabeli 2 vidi se opšta ocjena kvaliteta kadrovskih, materijalnih, tehničkih i bezbjednosnih uslova rada.

- Od ukupno osam indikatora u okviru ove oblasti, Dom učenika „Dušan Marović“ Bar je ostvario samo jedan indikator (stručna zastupljenost) koji je ocijenjena ocjenom zadovoljava, dok su svi ostali indikatori ocijenjeni ocjenom ne zadovoljava.
- Dom učenika „Braća Vučinić“ Nikšić je u okviru ove oblasti ostvario četiri indikatora (bezbjednosni uslovi, stručna zastupljenost, profesionalni razvoj zaposlenih i korišćenje raspoloživih resursa) sa najvišom ocjenom veoma uspješno, dok je ostvarenost ostala četiri indikatora ocijenjena ocjenom uspješno.

Dominantne preporuke:

- Obezbjediti hitnu sanaciju sanitarnih prostorija i nabavku opreme u cilju stvaranja minimalnih zdravstveno-higijenskih uslova za život učenika. Poboľjšati: bezbjednost učenika u domu, smještajne uslove i uslove za učenje.

3. Etos ustanove

Dom učenika	Opšta ocjena
Dom učenika „Dušan Marović“ Bar	2,17 - ne zadovoljava
Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić	9,43 - veoma uspješno

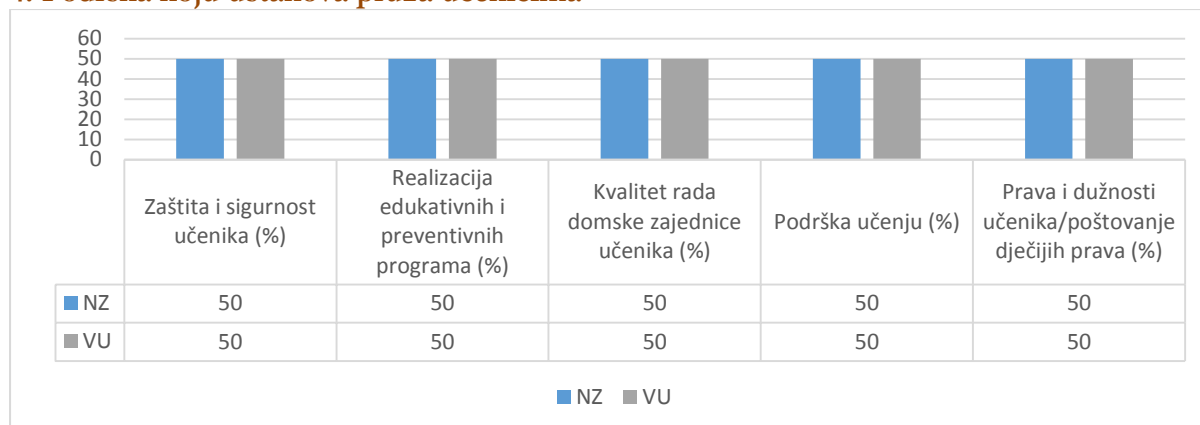
Tabela 3 Opšta ocjena kvaliteta u okviru ključne oblasti

- Od ukupno šest indikatora u okviru ove oblasti, Dom učenika „Dušan Marović“ Bar je ostvario samo jedan indikator sa ocjenom zadovoljava (Interpersonalni odnosi), dok su svi ostali indikatori ocijenjeni ocjenom ne zadovoljava.
- Dom učenika „Braća Vučinić“ Nikšić je u okviru ove oblasti ocijenjen najvišim ocjenama, to znači da su svi indikatori ocijenjeni sa veoma uspješno.

Dominantne preporuke:

- Obezbijediti da vaspitači svojim ponašanjem i primjerom budu uzor učenicima. U vaspitnom radu afirmisati praksu nagrađivanja i pohvaljivanja učenika u svim segmentima života i rada u domu.

4. Podrška koju ustanova pruža učenicima

Dom učenika	Opšta ocjena
Dom učenika „Dušan Marović“ Bar	1,25 - ne zadovoljava
Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić	9,75 - veoma uspješno

Tabela 4 Opšta ocjena kvaliteta u okviru ključne oblasti

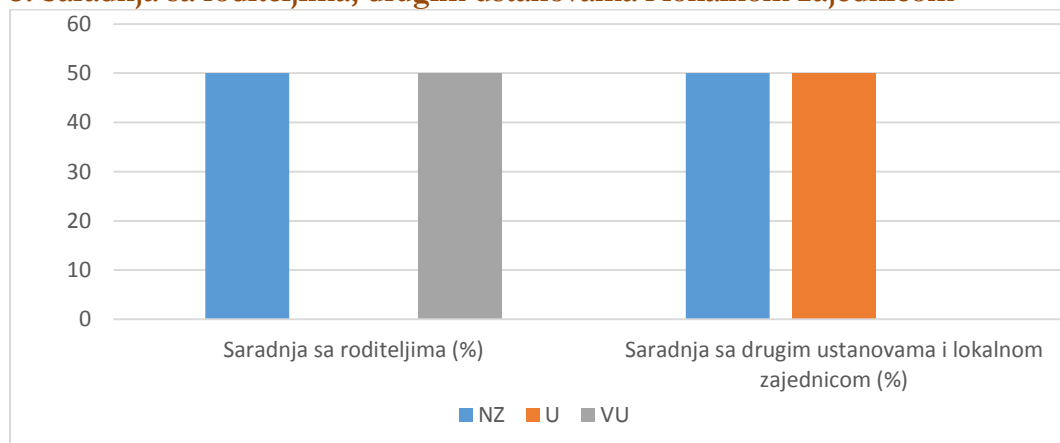
Ocjene date u Tabeli 4 jasno ukazuju kakav je odnos domova i vaspitača prema učenicima.

- U okviru ove oblasti, Dom učenika „Dušan Marović“ Bar nije ostvario nijedan indikator i ocijenjen je ocjenom ne zadovoljava.
- Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić je ostvario svih pet indikatora sa najvišom ocjenom veoma uspješno.

Dominantne preporuke:

- Hitno preduzeti mjere zaštite i sigurnosti. Obezbijediti dežurstvo učenika i svakodnevni nadzor nad radom portirske službe, tako da se učenici osjećaju sigurno i zaštićeno. U okviru vaspitnog rada obezbijediti edukaciju učenika iz raznih oblasti (zdrave ishrane, načina života, zloupotrebe duvana, alkohola i psihoaktivnih supstanci).

5. Saradnja sa roditeljima, drugim ustanovama i lokalnom zajednicom

Dom učenika	Opšta ocjena
Dom učenika „Dušan Marović“ Bar	1,54 - ne zadovoljava
Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić	9,08 - veoma uspješno

Tabela 5 Opšta ocjena kvaliteta u okviru ključne oblasti

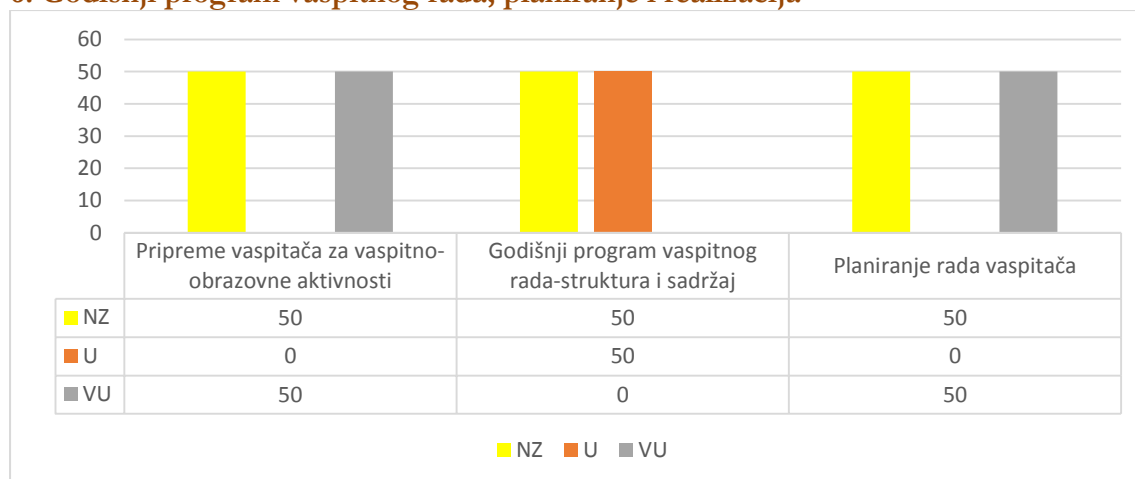
Kod ove ključne oblasti su vrednovana dva od ukupno tri indikatora, jer domovi nijesu u mogućnosti da obezbijede rad Savjeta roditelja zbog mjesta boravka i velike udaljenosti roditelja.

- Dom učenika „Dušan Marović“ Bar nije ostvario nijedan indikator i ocijenjen je ocjenom ne zadovoljava.
- Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić je u okviru ove oblasti ostvario jedan indikator (Saradnja sa roditeljima) sa najvišom ocjenom – veoma uspješno, dok je drugi indikator, Saradnju sa drugim ustanovama i lokalnom zajednicom ostvaren sa nižom ocjenom – uspješno.

Dominantne preporuke:

- Obezbijediti Plan saradnje sa roditeljima; uspostaviti i razvijati organizovane oblike saradnje sa vršnjacima iz drugih domova učenika u sportskim i kulturnim aktivnostima takmičarskog karaktera.

6. Godišnji program vaspitnog rada, planiranje i realizacija

Dom učenika	Opšta ocjena
Dom učenika „Dušan Marović“ Bar	1,00 – ne zadovoljava
Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić	8,75 - veoma uspješno

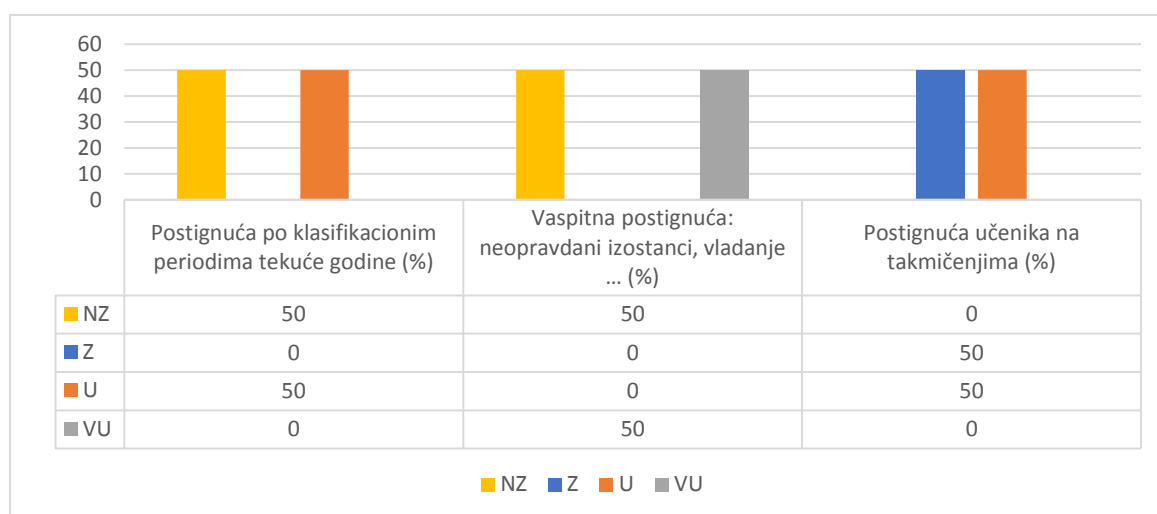
Tabela 6 Opšta ocjena kvaliteta u okviru ključne oblasti

- U Tabeli 6 data je opšta ocjena kvaliteta rada domova u okviru ove ključne oblasti. Kao što se iz tabele vidi, Dom učenika „Dušan Marović“ Bar nije ostvario nijedan indikator.
- Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić je ostvario dva od ukupno tri indikatora sa najvišom ocjenom veoma uspješno, dok je jedan indikator – godišnji program vaspitnog rada, struktura i sadržaj ostvaren sa ocjenom uspješno.

Dominantne preporuke:

- Obezbijediti donošenje godišnjih i mjesečnih planova vaspitnog rada za vaspitne grupe kao i dnevnih priprema vaspitača.

7. Postignuća znanja i vještina prema obrazovnim standardima

Dom učenika	Opšta ocjena
Dom učenika „Dušan Marović“ Bar	1,92 - ne zadovoljava
Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić	7,92 - uspješno

Tabela 7 Opšta ocjena kvaliteta u okviru ključne oblasti

- Od ukupno tri indikatora u okviru ove oblasti, Dom učenika „Dušan Marović“ Bar je ostvario samo jedan indikator (postignuća učenika na takmičenjima), i to sa ocjenom zadovoljava.
- Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić je ostvario jedan indikator (vaspitna postignuća) sa najvišom ocjenom – veoma uspješno, dok su ostala dva indikatora ostvarena sa ocjenom uspješno.

Dominantne preporuke:

- Obezbijediti sistematične analize vaspitnih postignuća učenika za svaki klasifikacioni period sa predlogom mjera za poboljšanje, kao i redovno praćenje i analizu školskog uspjeha učenika na stručnim organima doma.

Ostale aktivnosti Odsjeka za utvrđivanje kvaliteta

Realizovan vanredan nadzor

Eksperimentalna provjera inovirane Metodologije eksterne evaluacije za osnovne i srednje škole (pilot), urađena je u ukupno četiri škole: dvije osnovne, jednoj gimnaziji i jednoj srednjoj stručnoj školi. U realizaciji pilotiranja srednje stručne škole učestvovao je Centar za stručno obrazovanje.

Tokom 2016. godine izvršeno je pet djelimičnih vanrednih nadzora škola na zahtjev Ministarstva prosvjete ili Prosvjetne inspekcije.

Unapređenje modela utvrđivanja i obezbjeđivanja kvaliteta

Model utvrđivanja i obezbjeđivanja kvaliteta (eksterna i interna evaluacija) u procesu revizije je od 2013. godine (za ustanove u nadležnosti Zavoda za školstvo).

Tokom 2016. godine realizovane su aktivnosti:

- Godišnji izvještaj o realizovanim aktivnostima u 2015. godini;
- Formulisanje finalne verzije standarda i indikatora za pilotiranje u školama;
- Analiza rezultata pilotiranja i formulisanje nove radne verzije standarda kvaliteta rada škola, pripadajućih indikatora i instrumenata za procjenu kvaliteta, kao i procedura, instrukcija i smjernica za proces eksternog i internog utvrđivanja kvaliteta;
- Formulisanje radne verzije standarda i indikatora kvaliteta rada predškolskih ustanova i domova učenika, kao dio Metodologije eksterne evaluacije;
- Izrada obrazaca za prikupljanje relevantnih potrebnih podataka o postignućima škola (iz MEIS-a, Ispitnog centra i ostalih baza podataka) za planiranje nadzora po modelu analize rizika;
- Učešće u izradi radne verzije Pravilnika o sadržaju, obliku i načinu utvrđivanja kvaliteta obrazovno-vaspitnog rada u ustanovama (radna verzija upućena Ministarstvu prosvjete);
- Uspostavljanje bilateralne saradnje sa Institutom za standardizaciju Crne Gore;
- Učešće u radu Tehničkog komiteta za izradu nacionalnih standarda kvaliteta rada ustanova;
- Podnošenje zahtjeva za definisanje nacionalnih standarda kvaliteta rada ustanova Institutu za standardizaciju Crne Gore;
- Pripreme za uvođenje ISO standarda 9001:2015 menadžmeta kvaliteta u Zavod za školstvo;
- Učešće u realizaciji mjera i ciljeva Strategije razvoja opšteg srednjeg obrazovanja u Crnoj Gori 2015-2020 (realizovani su svi planirani zadaci za 2016. godinu).
- Učešće u radu komisija za formulisanje Standarda kompetencija za nastavnike, direktore, vaspitače i stručne saradnike (Standarde usvojio Nacionalni savjet);
- Učešće u aktivnostima obilježavanja 10 godina nezavisnosti Crne Gore;
- Učešće u timovima za izradu predmetnih programa za odjeljenja specijalističke gimnazije (Programe usvojio Nacionalni savjet);

- Stručno usavršavanje i konsultacije nadzorinka („Procjena kvaliteta nastave i učenje“ - British Council, „Indeks inkluzivnosti“ - Save the Children, Ministarstvo prosvjete);
- Saradnja sa: British Council, UNICEF, SICI (Standing International Conference of national and regional Inspectorates of education), Zavod za vrednovanje kvaliteta vaspitanja i obrazovanja Srbije, Ministarstvom prosvjete Federacije BiH.